

Univerzita Pardubice

Fakulta filozofická

**FENOMÉN HAZARDNÍHO HRÁČTVÍ V OBLASTI
CHOCEŇSKA**

Bc. Lenka Šimková

Diplomová práce

2016

Univerzita Pardubice
Fakulta filozofická
Akademický rok: 2012/2013

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Lenka Šimková**
Osobní číslo: **H12526**
Studijní program: **N6703 Sociologie**
Studijní obor: **Sociální antropologie**
Název tématu: **Fenomén hazardního hráčství v oblasti Choceňska**
Zadávací katedra: **Katedra sociálních věd**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Diplomantka se ve své práci pojednává o v dnešní době velmi diskutovaném tématu hazardního hráčství v oblasti Choceňska. Cílem práce je proniknout do specifického hazardního prostředí a popsat jej ze všech relevantních perspektiv- přístup státu k problematice hazardu, komunální politika, ekonomická a sociální perspektiva. Práce je založena na terénním výzkumu v dané mikrokomunitě v Chocni a také na studiu příslušné literatury a studií spojené s tématem.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

BINDE, Per. Gambling across cultures: Mapping worldwide occurrence and learning from ethnographic comparison. International Gambling Studies 5, 2005

BINDE, Per. Why People gamble: A model with five motivational dimensions. International Gambling studies 13, 2012.

CAILLOIS, Roger. Hry a lidé: Maska a zavraždění, Nakladatelství Studia Ypsilon, 1998. ISBN 80-902482-2-5

HENDL, Jan. Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-485-4.

HORÁČEK, Michal. Habitus hazardního hráče. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2012. ISBN 978-80-7422-187-3

PRUNNER, Pavel. Psychologie gamblersství: aneb sázka na štěstí. Plzeň, 2008. ISBN 978-80-7380-074-1

Vedoucí diplomové práce:

PhDr. Adam Horálek, Ph.D.

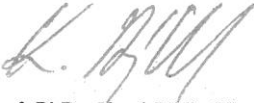
Katedra sociálních věd

Datum zadání diplomové práce:

30. dubna 2013

Termín odevzdání diplomové práce:

31. března 2014

prof. PhDr. Karel Rýdl, CSc.
děkan

PhDr. Adam Horálek, Ph.D.
vedoucí katedry

V Pardubicích dne 30. listopadu 2013

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury. Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Chocni dne 9. 6. 2016

Bc. Lenka Šimková

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala všem svým respondentům, jak z řad hráčů tak i zastupitelů měst Choceň a Vysoké Mýto, díky kterým tato práce mohla vzniknout.

Dále bych ráda poděkovala mému vedoucímu diplomové práce, PhDr. Adamovi Horálkovi, Ph.D., za poskytnuté rady a vstřícný přístup. Také děkuji rodině a kamarádům za psychickou a morální podporu během studia.

ANOTACE

Tato diplomová práce pojednává o fenoménu hraní hazardních her v oblasti Choceňska. Tento velmi rozšířený společenský fenomén je v naší společnosti podceňován a není mu věnována dostatečná pozornost. Cílem práce je proniknout do specifického hazardního prostředí a popsat jej ze všech relevantních perspektiv- přístup státu k problematice hazardu, komunální politika, ekonomická a sociální perspektiva a motivace hráčů. Práce je založena na studiu příslušné literatury a na vlastním kvalitativním a kvantitativním výzkumu v dané oblasti. Je zde také uvedena komparace rozdílných přístupů měst Choceň a Vysoké Mýto k boji proti hazardu na jejich území.

KLÍČOVÁ SLOVA

Hazardní hráčství- gamblerství- hazardní hry- motivace hráčů – přístup měst- kvalitativní výzkum- kvantitativní výzkum

ANNOTATION

This diploma thesis deals with the phenomenon of gambling in the area of Choceň. This very widespread social phenomenon in our society is underestimated and is not given sufficient attention to it. The aim of my work is get into the specific gambling environment and describe it from all relevant perspectives such as: government's approach to the issue of gambling, local politics, economic and social perspective and motivation of the players. Thesis is based on the study of the relevant literature and my own qualitative and quantitative research in the area of Choceň. There is also comparison of different approaches to the problem of hazard in towns Choceň and Vysoké Mýto.

KEYWORDS

Gambling- motivation of gamblers- games of chances - qualitative research – quantitative research- approach of town

Obsah

Úvod.....	10
1. Teoretické vymezení tématu	12
1.1. Co je to hra?	12
1.2. Klasifikace her podle R. Cailloise	13
1.3. Motivace k hazardnímu hráčství.....	16
1.3.1. Sen o trefení jackpotu	18
1.3.2. Sociální odměny.....	18
1.3.3. Intelektuální výzva	19
1.3.4. Změna nálady.....	19
1.3.5. Podstata/jádro gamblerství: šance vyhrát	20
1.4. Historie hazardních her	22
1.4.1. Historie výherních automatů	24
1.5. Hazardní hraní v České republice	26
2. Metodologie.....	31
2.1. Kvalitativní výzkum	31
2.2. Kvantitativní výzkum.....	34
2.3. Etické hledisko.....	34
3. Praktická část	36
3.1. Postoje zástupců měst Choceň a Vysoké Mýto k problematice hazardu ve městech.	37
3.1.1. Porovnání situace ve městech Choceň a Vysoké Mýto	37
3.1.2. Seminář „Hazardování s hazardem“	44
3.2. Projevy fenoménu gamblerství u hráčů v Chocni.....	47
3.2.1. Výsledky dotazníkového šetření	47

3.3. Herní prostředí v Chocni	56
3.4. Komparace poznatků z terénu s teorií P.Bindeho	58
Závěr.....	62
Seznam použité literatury:	65
Seznam příloh:	68

Úvod

K výběru tohoto tématu jsem se rozhodla, protože jakožto brigádnice v jednom baru, ve kterém se nacházejí i hrací automaty, jsem se často setkávala s různými osudy lidí, které méně či více ovlivnilo právě hraní hazardních her. A to mě vedlo k tomu, abych se o této problematice dozvěděla více. V případě hazardního hráčství se nejedná o fenomén současné doby, ale jeho historie sahá daleko do minulosti. Pouze přístup společnosti k němu se změnil, bereme ho jako něco „běžného“, jako způsob zábavy a trávení volného času, a není to výsadou pouze užší vrstvy společnosti, jak tomu bylo dříve, ale možnost hrát hazardní hry má v dnešní době téměř každý (starší 18 let) a dalo by se říct, že vlivem technologií a internetu lze hrát hazardní hry kdekoliv. Tím spíše je potřeba, aby bylo tématu hazardu věnováno více pozornosti, jak ze strany státu a společnosti celkově.

Záměrně se zde vyhýbám používání označení patologické hráčství, které je spíše medicínským pojmem a představuje krajní formu škodlivého hráčství. Zaměřuji se zejména na motivaci hráčů ke hře a také jakým způsobem se město Choceň a Vysoké Mýto snaží bojovat s hazardem. Cílem práce je proniknout do specifického hazardního prostředí a popsat jej ze všech relevantních perspektiv- přístup státu k problematice hazardu, komunální politika, ekonomická a sociální perspektiva.

Nejprve zde uvádím teoretické vymezení základních pojmů. Jako teoretický základ jsem použila typologie her, jejíž autorem je francouzský sociolog Roger Caillois (kniha: Hry a lidé, 1998). Dále je zde uvedena historie jednotlivých hazardních her a také výherních automatů. Následuje kapitola zaměřená na motivy hráčů ke gamblerství, ve které je rozebíráno pět základních motivů dle švédského

antropologa P. Bindeho. Zabývám se i tím, jak se staví stát k problematice gamblerství a jeho právnímu vymezení. Jsou zde uvedeny aktuální statistické údaje týkající se zisku státu z hazardu atd. rovněž je zde diskutována plánovaná novela Loterijního zákona a změny s tím související.

Druhá část práce se věnuje metodologii, ve které došlo ke kombinaci kvalitativních a kvantitativních metod terénního výzkumu (zúčastněné pozorování, rozhovory, dotazník) a etická úskalí, se kterými jsem se během výzkumu potýkala. Také přibližuji své postavení v terénu, protože jsem v době výzkumu působila jako obsluha baru a automatů v jedné z provozoven.

Ve třetí části, kterou jsem nazvala jako Praktickou část, dochází k popisu a analýze výsledků terénního výzkumu. Nejdříve je provedena komparace přístupů Chocně a Vysokého Mýta k problematice hazardu na základě provedených rozhovorů s představiteli obou měst a také údajů získaných z místního tisku a webových stránek měst. Dále analyzuji výsledky kvantitativního výzkumu tj. dotazníkového šetření, které se soustředí přímo na projevy gamblerství u hráčů v Chocni a okolí. A následně jsou uvedeny poznatky zjištěné z terénního výzkumu, co se týče motivace hráčů k hazardnímu hraní. Na závěr se snažím o porovnání zjištěných dat s použitým modelem motivace P.Bindeho.

1. Teoretické vymezení tématu

V této kapitole se zaměřuji na základní pojmy, jako je hra a její teoretické pojetí, hazardní hry a jejich historie. Teorií her v kontextu s hazardním hráčstvím se zabývám z důvodu nastínění dané problematiky v historickém a teoretickém kontextu. Nejdříve se snažím vysvětlit samotný pojem hra a následné zařazení hazardních her v rámci rozdělení her dle R.Cailloise. Uvádím zde i historii jednotlivých druhů hazardních her, zejména hracích automatů, abychom mohli lépe porozumět vývoji hazardních her.

1.1. Co je to hra?

Hra provází člověka v různých formách již od nepaměti. Hrou si lidé krátí volný čas a přináší jim zábavu, pocit relaxace a vytoužené pobavení. Lze tedy hru považovat za jednu ze základních lidských činností, která je jak víme primární aktivitou již od dětství, kde se jejím prostřednictvím se učíme, jak čelit obtížím a překonávat překážky. Dle Prunnera (2008) „již staří Římané věděli, že má-li být lid spokojen, pak kromě základních materiálních potřeb je nutné umožnit i něco dalšího. Jejich heslo: „Chléb a hry“ nevyjadřuje nic jiného než potřebu zabavení člověka v době, kdy disponuje určitým volným časem.“ (Prunner 2008: 15)

Jak definuje hru Roger Caillois ve svém známém díle *Hry a lidé?* Výraz hra podle něj evokuje uvolněnou atmosféru zábavy: při hrách se lidé rekreují a rozptylují. Hra je činnost, k níž nejsme nuceni, a která nemá důsledky pro skutečný život. Duch hry je jedním ze základních stimulů pro vznik vrcholných projevů kultury v rámci společnosti, pro mravní výchovu a intelektuální vývoj jedince. Caillois rozlišuje šest základních znaků hry: jde o aktivitu svobodnou, vydělenou

z každodenního života, s nejistým výsledkem, neproduktivní, vedenou určitými pravidly a fiktivní, přičemž poslední dvě vlastnosti se mohou navzájem vylučovat, zejména pokud se jedná o improvizaci, jež právě znamená pohyb mimo pravidla. (Caillois 1998: 31)

1.2. Klasifikace her podle R. Cailloise

Roger Caillois definuje čtyři základní skupiny her, podle toho, zda v dotyčných hrách převažuje princip soutěže, náhody, chování „jakoby“ nebo závratí. Tyto kategorie pojmenoval: *Agon*, *Alea*, *Mimikry* a *Ilinx*. (Caillois 1998: 33) Pro tuto práci je nejpodstatnější kategorie **Alea**, do které patří i **hazardní hry**.

Alea je latinský název pro hru v kostky. Výsledek nezáleží na hráči, ale štěstěna je jediný strůjce vítězství. *Alea*, kostka, označuje a oznamuje, zda je osud hráči příznivý. Účastník je ve hrách tohoto typu zcela pasivní, nerozvíjí hrou žádné kvality či schopnosti, nemobilizuje rezervy své obratnosti, svalové síly či inteligence. Pouze čeká na výrok osudu. Riskuje: jeho rizikem je to, co do hry vsadí. Funkcí her *Alea* není umožnit, aby peníze získali ti nejchytřejší, nýbrž potlačit přirozenou nebo získanou nadřazenost individualit a způsobit, aby si byli všichni absolutně rovni před slepým verdiktem náhody. (Caillois 1998: 37, 38)

U her typu *Alea* převažuje psychologický postoj, při kterém se hráč vzdá vlastní vůle ve prospěch úzkostného a pasivního čekání na výrok osudu. Hráč spoléhá ne všechno možné, jen ne na sebe, podrobuje se působení moci, které nerozumí. (Caillois 1998: 64)

Caillois rovněž uvádí, že lze odhalit četné souvislosti mezi hazardními hrami a věštěním. Ta nejokatější shoda, která padne jako první do očí, je existence stejných karet, které slouží jak hráčům, aby pokoušeli štěstěnu, tak kartářkám, aby předpovídaly budoucnost. Speciálnějších karet užívají kartářky čistě, aby si zvýšily renomé. V každém případě je mezi sklonem riskovat a pověřčivostí jen malý krůček, takřka přirozený. Pověřčivost se v tomto světle jeví jako zvrácenost, to znamená jako zvrhlá aplikace herních principů Alea na realitu, která působí, že nic neočekáváme od sebe samých a všechno od náhody. (Caillois 1998: 68, 69)

Záliba v hazardních hrách přetrvává s neobyčejnou životností dokonce i v průmyslové civilizaci, založené na úctě k práci. Hazardní hry totiž nabízejí přesně protikladné myšlenky k získání peněz. Místo trpělivé námahy, která vynáší málo, ale jistě, hazard nabízí přelud okamžitě nabitého jmění, náhle získaného volného času, hojnosti a přepychu. Odtud plyne přitažlivost loterií, kasín, dostihových či fotbalových sázkových kanceláří. Pro většinu lidí, kteří těžce pracují, aniž přitom příliš zvětší blahobyt svých blízkých, se šance na velkou výhru jeví jako jediná možnost vybrednout někdy z ponižujících či ubohých životních podmínek. (Caillois 1998: 161)

Podle slov Ervinga Goffmana má hazardní hra „konsekvencialitu, tedy schopnost výhry či prohry přelít přes hranice událostí, v nichž se zrodily, a objektivně ovlivnit pozdější život hráče“. (Goffmann 1967: 159) Tato schopnost je způsobená hlavně tím, že se hraje **o peníze**. „Peníze ve hře jsou těžištěm, nástrojem i cílem a člověk je hráčem natolik, kolik peněz je schopen do hry vložit.“ (Horáček 2012: 108)

Dle Vacka (2014) si hazardní hráč vlastně kupuje šanci na výhru, avšak cena, kterou za ni platí, může mít v případě prohry vážný dopad nejen na něj, ale i na jeho okolí. Nejedná se pouze o hmotné investice, ale také čas, pozornost a zejména zdraví. Hazardní hry samy o sobě bohatství nevytvářejí, jsou pouze nástrojem redistribuce, který zcela popírá logický předpoklad, že pracovní úsilí vede k bohatství. Rozšíření hazardních her dobře ilustruje nárůst konzumní společnosti postavené na ekonomických a sociálních normách spotřeby. Loterie s obrovskými výhrami reprezentují formu spotřeby nikoli zboží, ale peněz jako takových. (Vacek 2014: 9, 13)

Následující tabulka názorně zobrazuje **základní rozdělení her dle R. Cailloise**.

Tabulka č.1

	Kulturní formy zůstávající na okraji společenských mechanismů	Institucionalizované formy integrované do života společnosti	Zkáza
AGÓN <i>soutěž</i>	sporthy	obchodní konkurence zkoušky a konkurzy	násilí, touha po moci útočnost
ALEA <i>náhoda</i>	loterie, kasína, dostihy sázkové kanceláře	burzovní spekulace	pověřivost astrologie, atp.
MIMIKRY <i>předstírání</i>	karneval, divadlo film, kult hvězd	uniformy, obřadní etiketa, reprezentační povolání	odcizení rozdvojení osobnosti
ILINX <i>závrat'</i>	alpinismus, lyžování létající hrazdy, opojení rychlostí	profese předpokládající zvládnutí závratí	alkoholismus drogy

Zdroj: Caillois, Roger. Hry a lidé, Nakladatelství studia Ypsilon, 1998, 215 s., ISBN 80-902482-2-5, str.75

Jak uvádí švédský antropolog Per Binde, gambling/ hazardní hráčství je sociální, kulturní a ekonomický fenomén, pozoruhodně flexibilní způsob přerozdělování bohatství, který je zakotven v sociálně-kulturních systémech společností. Ty představují, například: urovnávač rozdílů v bohatství v rovnostářských komunitách, arénu pro fyzické osoby pro dosažení prestiže a soutěž o prestiž v hierarchickém sociálním prostředí a mnohostranný produkt pro volný čas v moderních obchodních společnostech. Jelikož sociálně-ekonomické systémy jsou podporovány ideologiemi týkajícími se správným rozdělením bohatství, mohou být hazardní hry koncipovány jako trestuhodné, nebo chvályhodné, nebo něco ze své podstaty nejednoznačné v morálních termínech. Hazardní hry jsou spojeny s představami o osudu a neznámé, a mohou existovat v harmonii s náboženstvím, nebo když zavedené náboženství prohlašuje monopolní postavení v takových záležitostech, může dojít k vážnému v rozporu s ním. (Binde 2005: 22, 23)

1.3. Motivace k hazardnímu hráčství

S definicí pojmu motivace to není tak jednoduché, jak se může na první pohled zdát. Existuje mnoho různých definic. V rámci své práce jsem vybrala tyto dvě: „Z psychologického hlediska je pojem motivace chápán jako duševní proces související se zvýšením, popřípadě s poklesem aktivity. Projevuje se napětím, neklidem a činnostmi směřujícími k vyrovnaní porušené rovnováhy organismu. V zaměření motivace se uplatňuje osobnost jedince, jeho hierarchie hodnot i dosavadní zkušenosti, schopnosti i dovednosti. Podstatou procesu motivace je zaměření a aktivace jedince, což bývá vyjadřováno v termínech pudy, potřeby,

zájmy, ideály apod.¹ Motivace, podle amerického psychologa P. T. Younga, je „proces vzbuzení nebo podnícení chování, udržení činnosti v běhu a jejího usměrňování do určité dráhy“ (in Mrkvička 1971:13).

Ve spojitosti s hazardním hráčstvím se často nabízí otázky: „ **Proč** lidé hrají hazardní hry? Co je vede k tomu si jít zahrát?“ Těmito otázkami se zabýval i švédský antropolog **Per Binde**, který ve své publikaci z roku 2012 shrnuje **pět rozměrů motivace** u neškodlivého² hraní hazardních her, které se nejčastěji vyskytovaly v předchozích výzkumech/studiích týkajících se tohoto tématu. Avšak jeho model se odlišuje v tom, že jeden stěžejní motiv se vyskytuje ve všech formách gamblerství a zbývající čtyři volitelné motivy, které mohou, ale nemusí být relevantní ke konkrétním hrám a na základě osobních dispozic a preferencí se mění jejich důležitost u jednotlivých hráčů. Ve své práci vycházím právě z tohoto modelu motivace ke gamblerství.

Tabulka č.2.: Pět motivů ke gamblerství.

Zdroj: P.Binde - "Why People Gamble", 2013, str.84

¹ Výklad pojmu motivace: http://wiki.rvp.cz/Knihovna/1.Pedagogicky_lexikon/M/Motivace

² Neškodlivé hraní hazardních her bývá označováno výrazy jako odpovědné, nízkorizikové,

² Neškodlivé hraní hazardních her bývá označováno výrazy jako odpovědné, nízkorizikové, rekreační nebo volnočasové hraní hazardních her.

Čtyři volitelné motivy ke gamblerství jsou:

1. Sen o trefení jackpotu
2. Sociální odměna
3. Intelektuální výzva
4. Změna nálady

Pátým motivem, který je nezbytný pro gamblerství a nachází se ve všech jeho formách je:

5. Šance vyhrát

Dohromady těchto pět motivů dle P. Bindeho poskytuje odpověď na to, proč se lidé věnují gamblerství ve volném čase. Nyní rozeberu jednotlivé motivy podrobněji.

1.3.1. Sen o trefení jackpotu

Tento motiv je hlavní při sázení loterií, kde je možnost vyhrát velkou sumu peněz za malý podíl. Hráč si užívá představu, že se stane bohatým. „Tento los mi může změnit život“ je častou myšlenkou při jeho koupi. Velká výhra představuje moc ke změně života jedince k lepšímu a zajištění jeho ekonomické nezávislosti. V zemích s jinými kulturními a sociálními hodnotami sen o trefení jackpotu může obsahovat jinou vizi o tom, jak jejich život může být změněn. (Binde 2013: str. 84)

1.3.2. Sociální odměny

Zatímco pro některé lidi je gamblerství samotářská aktivita, pro mnohé je sociální/společenský rozměr důležitý a gambleří víc, než kdyby měli hrát sami. Sociální výhody plynoucí z hazardních her se týkají tří dimenzí: socializace

(stýkat se s ostatními lidmi), hospodářské soutěže (hrát proti soupeři) a okázalosti (hráč zobrazuje bohatství, schopnosti a silný charakter, čímž získává prestiž).

Gamblerské prostředí může všeobecně vytvářet socio-kulturní svět, který lidi přitahuje sám o sobě. Jsou zde specifické normy, slovníky, kulturní kódy a hráčské identity. Lidé si možná užívají to, že jsou součástí těchto gamblerských scén jako vysvobození nebo dodatek k jejich běžným životům. Mohou se zde na chvíli stát někým jiným a zkusit něco jiného s ostatními. Pro příležitostné a zvědavé návštěvníky se může gamblerské prostředí zdát fascinující a inspiruje je ke gamblerství. (Binde 2013: str. 85)

1.3.3. Intelektuální výzva

Některé hry nabízejí hráči možnosti, které umožňují ovlivnit výsledek. Hazardní hry zde mají roli být intelektuálně stimuluujícím koníčkem a zájmem. Někteří gambleři hrají pouze hry, které podle nich vyžadují nějakou schopnost a mohou se pak dívat mírně pohrdavě na lidi, kteří si kupují stírací losy a nebo na ty ,co hrají hry založené na náhodě. Tito lidé jsou na hranici prohry, protože si myslí, že na základě znalostí a dovedností budou mít možnost si vydělávat peníze gamblerstvím. Jsou dvě formy gamblerství, které kladou důraz na hráče, kteří mají rádi intelektuální výzvy a těmi jsou: poker a dostihové sázení. (Binde 2013: str. 86)

1.3.4. Změna nálady

Mnoho her má tu moc ovlivnit emoční náladu jejich hráčů. Některé hry nabízejí spoustu vzrušení (např. ruleta, dostihové sázení s vysokými sázkami), zatímco velmi opakující se hry (např. výherní automaty) mohou být vnímány

jako relaxační a jako způsob úniku z okolního světa. Monotónnost hry kombinovaná s jejím vzrušením má sílu dostat hráče do stavu podobnému transu, ve kterém se hráč oddělí od času a prostoru. Změna nálady se zdá být motivační dimenzí nejbližše propojenou s problémovým hráčstvím. (Binde 2013: str. 86)

1.3.5. Podstata/jádro gamblerství: šance vyhrát

Čtyři motivační dimenze zmíněné výše mohou, ale nemusí být relevantní k jednotlivým hrám nebo k preferencím hráčů. Navíc se také nacházejí v množství jiných profesionálních a volnočasových aktivitách a nejsou charakteristické pro gamblerství samo o sobě. Nicméně pátý motiv „šance vyhrát“ je charakteristickým pro gamblerství a současně pro všechny hry. Možnost vyhrát je šancí obdržet víc než bylo dáno, vyhrání více než bylo vsazeno. Vítězství má hluboký psychologický a kulturní význam. A zároveň výhra vytváří primordiální radostný pocit, velice obohacující zkušenost pro každého hráče. (Binde 2013: str. 87)

Individuální rozdíly v síle těchto pěti motivací se samozřejmě týkají jednotlivých stupňů zapojení se do hazardních her. Velmi silná motivace může tedy být považována za produkci hazardních her na rizikových úrovních, a mnohonásobná motivace zvyšuje riziko vzniku návykovému hraní u jednotlivce. (Binde 2013: str. 88)

Výhra je v moderních západních společnostech spojována s úspěchem, zadostiučiněním a štěstím, tato spojitost je často zdůrazňována v reklamách na hazardní hry. Z předchozích výzkumů, ve kterých byli gambleři dotazováni ohledně

jejich motivů ke gamblerství, byly nejčastěji uváděny odpovědi typu „vyhrát“ nebo „vyhrát peníze“. Není to překvapující, poněvadž šance vyhrát je podstatou všech forem gamblerství. Peníze jsou její „pohonnou látkou“ a zároveň jsou gamblerskou hmotnou odměnou. Mnoho druhů hazardních her, jako je třeba ruleta nebo výherní automaty by se staly nudnými, pokud by se nehrálo o peníze, peníze činí gamblerství vzrušujícím.

1.4. Historie hazardních her

Hazardní hry patří mezi nejstarší činnosti lidstva, o čemž svědčí spisy a vybavení nalezené v hrobkách a na dalších archeologických místech. Zdá se mi, jako by hazard existoval asi téměř stejně dlouho jako lidstvo samo. „První zaznamenaná hazardní hra se konala v Číně kolem 2300 př.nl, ale je pravděpodobné, že prvnímu hazardu předcházely statisíce let.“³

V zákonech starověké Číny a Říma, stejně jako v židovském Talmudu a Islámu a buddhismu, a ve starověkém Egyptě byla tato činnost regulována, což znamenalo přísná omezení. Původ hazardních her je považován za věštecký: odléváním označené hole a dalších objektů a tlumočení výsledku, člověk hledal znalost budoucnosti a záměry bohů. Antropologové také poukázali na to, že hazardní hry více převládají ve společnostech, kde je rozšířená víra v bohy a duchy, jejichž shovívavosti může být dožadováno. Řecké slovo pro spravedlnost, *diké*, pochází ze slova, které znamená "hodit" ve smyslu házení kostkou.⁴

První hrou byly **kostky**, které mají původ již v době kamenné. Tehdy se jednalo o více-hranné opracované kosti zvířat s různými symboly po stranách. Podoba kostek, jak je známe dnes, pochází přibližně z období starověkého Egypta. Největší obliby dosáhly v době římského impéria. Však známý Caesarův výrok "Alea iacta est!" neboli „Kostky jsou vrženy!“ svědčí o popularitě této hry. Císař Claudius dokonce napsal knihu o herní strategii kostek. Hra kostky má jednoduchá

---

³Historie hazardního hráčství, [online] dostupné z: <http://www.gambling.net/history/> [cit. 2015-05-17]

⁴ Historie hazardního hráčství, [online] dostupné z: <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/224836/gambling/255571/History> [cit. 2015-05-17]

pravidla, že ji mohl hrát opravdu každý. Příliš rostoucí popularita se posléze stala veřejným problémem a hraní hazardních her bylo zakázáno.⁵

Evropská historie je protkána edikty, vyhlášek a encykliky zákazu a odsuzující hazardní hry, což nepřímě svědčí o jejich popularitě ve všech vrstvách společnosti. Organizované hazardní hry ve větším měřítku a schválené vládami a dalšími orgány s cílem získat peníze začaly v 15. století s loterií a o století dříve v Číně s Keno. S příchodem legálních heren v 17. století, matematici začali mít vážný zájem o hry jako jsou kostky a karty, z nichž vzrostla oblast teorie pravděpodobnosti. Kromě předchůdců ve starém Římě a Řecku, organizované sankcionování sportovního sázení se datuje do konce 18. století. O té doby začal postupný, i když nepravidelný, posun v oficiálním postoji k hazardním hrám. Dříve to bylo považováno za hřích, pak jako neřest a lidskou slabost, a nakonec je to viděno jako většinou neškodná, a dokonce i zábavní činnost. Navíc, internet učinil mnoho forem hazardních her přístupnými ve velkém množství.⁶

Další velmi rozšířenou hrou je **ruleta**, (francouzské označení *roulette* znamená kolečko), která pochází z Francie. Svoji ustálenou podobu, jak ji známe dnes, si ruleta uchovává již od konce 18. století. Vynález rulety je spjat se jménem francouzského matematika, fyzika a filozofa Blaise Pascala, jehož cílem bylo vytvořit perpetuum mobile. V tomto období již měla hra ruleta většinu svých moderních znaků - 36 čísel, nulu, dvojitou nulu, červená a černá čísla, sázení na

---

⁵ Historie hry kostky, [online] dostupné z: <http://www.sazej.com/casino/hry/kostky-hlavni-stranka/historie/> [cit. 2015-05-17]

⁶ Historie hazardního hráčství, [online] dostupné z: <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/224836/gambling/255571/History> [cit. 2015-05-17]

sudé a liché, černé a červené, tucty, sloupce a další sázkové možnosti. Nyní existují dva druhy rulety: evropská a americká. Evropská ruleta má pouze jednu nulu a tím se odlišuje od té americké, která je vlastně tou původní.⁷

1.4.1. Historie výherních automatů

Historie výherních automatů se datuje ke konci 19.stol., kdy v roce 1891 společnost Sittman and Pitt z New Yorku začala vyrábět mechanická zařízení, které obsahovala pět válců, na kterých byly obrázky s pokerovými kartami. Pokud hráči padla pokerová kombinace, vyhrál zdarma nápoj nebo krabičku cigaret, protože tyto výherní automaty ještě neměly výplatní mechanismus. Hazard byl totiž v té době ve Spojených státech nelegální. Provozovatelé se tímto vyhýbali soudnímu popotahování. **Charles August Fey** ze San Francisca v roce 1896 vynalezl první moderní hrací automat, pojmenoval ho *Liberty Bell*. Automat byl vybaven třemi otočnými válci s pěti symboly- podkovami, diamanty, srdci, listy a Liberty Bell ("zvon svobody"). Tyto výherní automaty si získaly velikou popularitu. V roce 1907 Herbert Mills z Chicaga začal vyrábět výherní automaty *Operator Bell*, které byly mutací Liberty Bell. Tyto výherní automaty se brzy staly hitem a rozšířily se napříč Spojenými státy. První moderní, plně elektronický výherní automat byl sestrojen v roce 1964 a jmenoval se *Money Honey*.⁸

První český výherní automat byl vyroben kolem roku 1920 v Semilech. Firma Josef Mach Semily získala licenci k jejich provozování v roce 1926. Ve stejném

---

⁷ Historie rulety, [online] dostupné z: <http://www.sazej.com/casino/hry/ruleta-hlavni-stranka/historie/> [cit. 2015-05-17]

⁸ Historie hracích automatů [online] dostupné z: <http://www.sazej.com/casino/hry/hraci-automaty-hlavni-stranka/historie/> [cit. 2015-05-17]

období zde Josef Vaněk sestrojil konkurenční přístroj s názvem Forbes, který se stal v Česku typickým druhým označením automatů. Největší rozmach měly za první republiky, kdy se nacházely v lepších hospodách a hotelích. Forbesy byly dokonce vyváženy i do zahraničí. V roce 1936 však bylo zakázáno provozování výherních automatů, což byl konec výroby, protože byly prohlášeny za hazardní hru.

Na prvorepublikovou tradici „hospodských automatů“ se navázalo až v roce 1990, kdy nabyl účinnosti nový zákon o loteriích umožňující jejich provoz soukromým subjektům. Po roce 1990 dochází k výraznému nárůstu počtu hracích automatů. O rok později se výherní automaty začaly na území republiky znovu i vyrábět.⁹

V Koncepčním rámci škodlivého hráčství (2013: str. 33) je uvedeno, že od roku 1995 dochází k prudkému nárůstu hraní hazardních her na internetu- tento trend i nadále pokračuje prostřednictvím mobilních telefonů a tabletů, jelikož tato zařízení mohou přinášet hazardní hry přímo do domovů a pracovišť po celém světě. Hazardní hry hrané on-line jsou pro stát obtížněji kontrolovatelné a dochází tak k nebezpečnému rozšiřování nelegálních portálů.

---

⁹ Historie herního průmyslu [online] dostupné z: <http://www.uhpcr.cz/herni-prumysl/historie/> [cit. 2015-05-20]

1.5. Hazardní hraní v České republice

V České republice je uvedena definice hazardní hry v zákoně č. 202/1990 Sb., o

loteriích a jiných podobných hrách, ve znění pozdějších předpisů následovně:

„Loterií nebo jinou podobnou hrou se rozumí hra, jíž se účastní dobrovolně každá fyzická osoba, která zaplatí vklad (sázku), jehož návratnost se účastníkovi nezaručuje. O výhře nebo prohře rozhoduje náhoda nebo předem neznámá okolnost nebo událost uvedená provozovatelem v předem stanovených herních podmínkách (dále jen "herní plán"). Nezáleží přitom na tom, provádí-li se hra pomocí mechanických, elektronicko-mechanických, elektronických nebo obdobných zařízení.“¹⁰

Dramatický nárůst nabídky státem regulovaných hazardních her je v ČR patrný od začátku 90. let 20. století, kdy došlo k legalizaci kasín, kurzového sázení i výherních automatů jako rychlých zdrojů příjmů jak pro státní, tak pro komerční sféru. Celosvětově lze v posledních padesáti letech pozorovat *legitimizaci* hazardních her (přestávají být nemorální a ilegální), která jde ruku v ruce s *deregulací a liberalizací* (stát zmenšuje zásahy do sociálních a ekonomických sfér občanů, podporuje prostředí konkurenceschopnosti a svobody) a *integrací zisků* z hazardního průmyslu do programů veřejných financí a politických plánů (s penězi z hazardu se v rozpočtech počítá). (Vacek 2014: str.13)

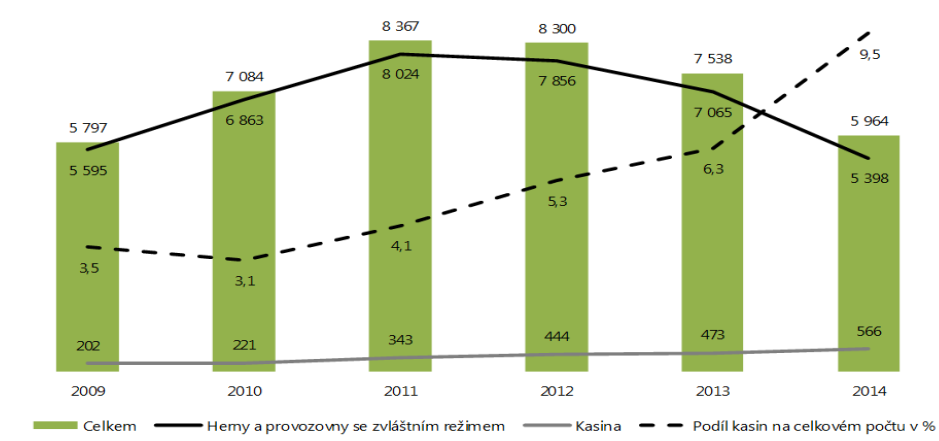
---

¹⁰ Ustanovení § 1 odst. 2 zákona č. 202/1990 Sb., o loteriích a jiných podobných hrách, ve znění pozdějších předpisů

Ministerstvo financí uvádí aktuální celkový počet technických herních zařízení (EMR, IVT, LLS, VHP¹¹ v kasinech atd.) k datu 31. 10. 2015, včetně sázkových her v kasinu evidovaných bez rozdělení na technická a netechnická zařízení, který dosahuje **53 012** kusů.¹² Vzhledem k počtu 10 541 500 obyvatel¹³ vychází jeden automat na 198 obyvatel, což činí z České republiky „největší kasino v EU“ v přepočtu na počet obyvatel ve srovnání s okolními evropskými zeměmi.

Graf č. 1 níže, však ukazuje snižující se tendenci celkového počtu heren a provozoven se zvláštním režimem a kasin. V roce 2013 jich bylo 7 538 a v roce 2014 klesl počet na 5 964, což je blízké počtu heren v roce 2009. V souvislosti s chystanou regulací počtu heren a kasin v novém loterijním zákoně jejich počet ještě určitě bude klesat.

Graf č. 1 Srovnání počtu heren a provozoven se zvláštním režimem a kasin v letech 2009–2014 Zdroj: www.mfcr.cz Zpracováno: NMS (2014)

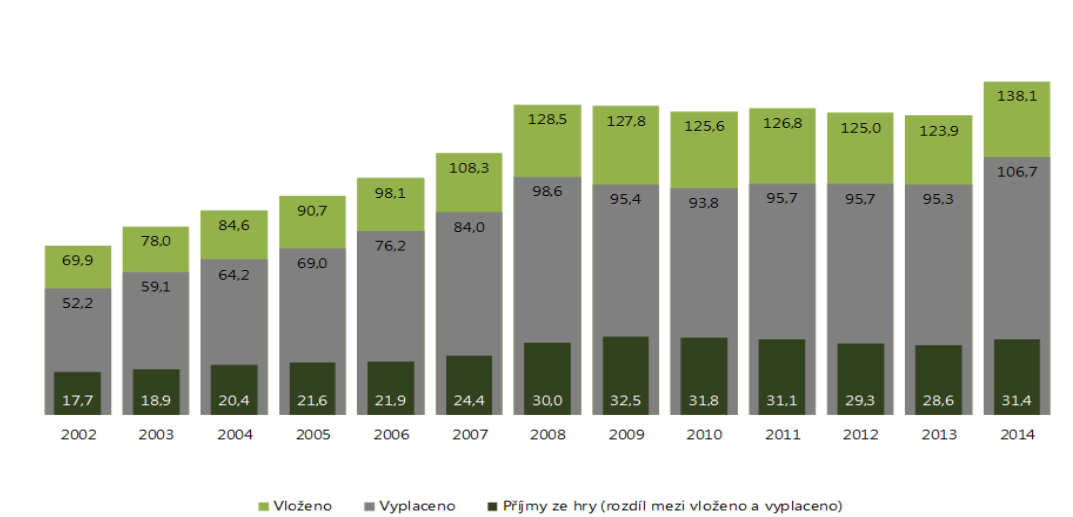
¹¹ EMR = elektromechanická ruleta, IVT = interaktivní videoloterijní terminál (někdy také VLT), VHP = výherní hrací přístroj

¹² Zdroj: <http://www.mfcr.cz/cs/soukromy-sektor/loterie-a-sazkove-hry/prehled-povolenych-zarizeni/2015/informativni-prehled-povolenych-zarizeni-23002>

¹³ Zdroj: Český statistický úřad, počet obyvatel k datu 30. 6. 2015

V následujícím grafu (Graf č.2.) je zobrazen vývoj objemu trhu s hazardními hrami v letech 2002- 2014. Jak můžeme vyčíst z grafu, v roce 2014 bylo sázejícími vloženo do hry 138,1 mld. Kč, zároveň 106,7 mld. Kč bylo sázejícím vyplaceno na výhrách a rozdíl mezi vloženo do hry a vyplaceno na výhrách tak u legálních provozovatelů loterií a jiných podobných her činil 31,4 mld. Kč. Došlo zde k mírnému nárůstu oproti roku 2013, kdy bylo v roce 2013 sázejícími vloženo do hry 123,9 mld. Kč, zároveň 95,3 mld. Kč bylo vyplaceno na výhrách a příjmy provozovatelů byly 28,6 mld. Kč.

Graf č.2 Objem trhu s hazardními hrami 2002–2014, v mld. Kč

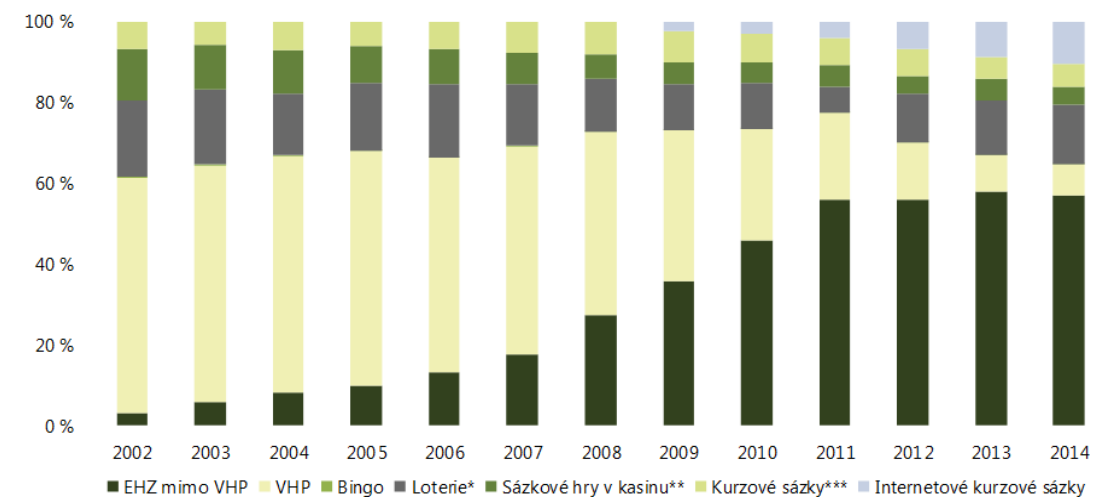

Zdroj: www.mfcr.cz Zpracováno: NMS¹⁴ (2014)

¹⁴ Národní monitorovací středisko pro drogy a drogové závislosti

Další graf (Graf č.3) zobrazuje vývoj podílů typů hazardních her na trhu podle příjmů ze hry v letech 2002- 2014. Je zde evidentní nárůst podílu elektronických herních zařízení (EHZ) od roku 2008, ale od roku 2011 se udržuje zhruba stejný podíl. Od roku 2009 můžeme zaznamenat vznikající **podíl internetových kurzových sázek**, který v roce **2014** dosahuje podílu cca **10 %**.

Graf č. 3 Vývoj podílů typů hazardních her na trhu podle příjmů ze hry v l. 2002–2014

Zdroj: www.mfcr.cz (2015) Zpracováno: NMS

Hazardní hráčství/ gamblerství je tématem regulace ve všech moderních společnostech, i v České republice je to v současnosti velmi diskutované a medializované téma, zejména kvůli chystané novelizaci loterijního zákona. Komerční hráčství se liší od ostatních volnočasových aktivit a ekonomických transakcí, protože přerozděluje peníze více či méně náhodně mezi jeho účastníky. Tento zvláštní model obchodu vyvolává obavy o morálnosti - prodeje naděje na zbohatnutí vzhledem k nepatrné šanci, že se tomu tak stane, a ohledně rizika podvodu a nebezpečí nadměrné hazardu. Konkrétní způsob, kterým jsou hazardní

hry regulovány, se výrazně liší mezi zeměmi a jurisdikcí. Morálnosti jsou zakotveny ve specifických kulturních tradicích a regulační režimy mají také zvláštní rámce a konvence s ohledem na spotřebitelské trhy a politiky v oblasti veřejného zdraví.

Regulace hazardního hraní v ČR podléhá častým změnám a zvrátům, vyvolává politické napětí, je předmětem nároků a očekávání ze strany odborné i laické veřejnosti a občanských iniciativ a středem mediálního zájmu.

„Existuje nerovnováha a tenze při regulaci hazardního hraní mezi národní a obecní úrovní. Zejména v důsledku aktuální judikatury Ústavního soudu došlo ke stavu, kdy obce obecně závaznými vyhláškami (OZV) mění a určují pravidla pro provozování EHZ a ministerstvo financí následně vede k jednotlivým EHZ tisíce správních řízení podle ustanovení § 43 loterního zákona, na jejichž základě v případě konfliktu s OZV ruší již vydaná povolení. Obce tímto uplatňují své právo na samosprávu a ve větší či menší míře (v závislosti na míře regulace, kterou v OZV zvolí) suplují nedostatky regulace v oblasti prevence a ochrany hráčů před rozvojem problémového hráčství na centrální úrovni.“ (Analýza dopadů hazardního hraní v ČR, NMS, 2014 : s. 7)

2. Metodologie

Hendl uvádí, že „někteří metodologové chápou kvalitativní výzkum jako pouhý doplněk tradičních kvantitativních výzkumných strategií a jiní jako protipól ve vztahu k jednotné, na přírodovědeckých základech postavené vědě. Postupně se však prosazuje mínění, že kvalitativní i kvantitativní výzkum přispívají každý po svém k rozšiřování našich znalostí o člověku a sociálním světě. Výsledky získané oběma strategiemi se doplňují.“ (Hendl 2008: str. 49) Ve své práci jsem použila k získání dat, jak kvalitativní tak i kvantitativní metody výzkumu, protože jejich kombinací dochází k vzájemnému doplnění výsledků výzkumu.

2.1. Kvalitativní výzkum

Významný metodolog Creswell (in Hendl 2008: 50) definoval **kvalitativní výzkum** takto: „Kvalitativní výzkum je proces hledání porozumění založen na různých metodologických tradicích zkoumání daného sociálního nebo lidského problému. Výzkumník vytváří komplexní, holistický obraz, analyzuje různé typy textů, informuje o názorech účastníků výzkumu a provádí zkoumání v přirozených podmínkách.“

Dle Eriksena je zásadní podmínkou terénní práce snaha a ochota se co nejvíce zúčastnit místního života. V závislosti na typu terénního výzkumu mohou být vyžadovány strukturované rozhovory, statistické vzorkování a další metody. Většina antropologů se v terénu spoléhá na kombinaci formálních metod a nestrukturovaného zúčastněného pozorování. (Eriksen 2008: s. 41)

Během svého terénního výzkumu jsem použila jak polostrukturované rozhovory se zástupci měst, tak i neformální rozhovory s hráči v herně. Dále jsem vytvořila internetový dotazník, který obsahoval 12 uzavřených otázek. Dotazník mi vyplnilo celkem 28 respondentů (25 mužů a 3 ženy).

Hlavní použitou metodou provedeného terénního výzkumu je *zúčastněné pozorování* v jedné z herně s barem v Chocni, které probíhalo „oficiálně“¹⁵ v období od ledna 2015 do února 2016. Moje zúčastněné pozorování tkvělo v tom, že jsem v daném baru s hernou pracovala jako obsluha baru a automatů, takže jsem mohla poměrně dobře proniknout do tohoto prostředí a pozorovat dění v herně a také se dostat i blíže k hráčům a vést s nimi *neformální rozhovory* týkající se tématu hazardních her. Murphy popisuje tuto pro antropologii charakteristickou metodu zúčastněného pozorování jako poněkud těžkopádný termín, označující to, že výzkumník žije mezi lidmi, které studuje, účastní se jejich společenského života, pozoruje, co se děje a táže se, když něčemu nerozumí. (Murphy 2006: s. 219)

Eriksen tvrdí, že zúčastněné pozorování je neformální metoda, která je základem většiny terénní práce, ať už je či není doplněna dalšími postupy. Cílem zúčastněného pozorování je proniknout co nejhluběji do sociálního a kulturního prostředí, jež je předmětem výzkumu. Při zúčastněném pozorování se badatel snaží ponořit do života místních obyvatel a nebudit žádnou pozornost, aby místní lidé mohli žít svým obvyklým životem. V této souvislosti se v antropologické komunitě diskutovalo o skrytém versus otevřeném pozorování. Obecně se antropologové

---

¹⁵ Oficiálně uvádím v uvozovkách, protože ve zmiňované provozovně měla brigádu s přestávkami od roku 2011 a pro toto téma diplomové práce jsem se rozhodla až později ke konci roku 2014, kdy probíhal „předvýzkum“, ale prostředí bylo pro mě již známé.

shodují na tom, že by bylo neetické neinformovat hostitele o tom, za jakým cílem antropolog přichází. Zkoumaní lidé musí mít právo odmítnout pozorování, pokud se nechtějí stát předmětem antropologické analýzy. V případě skrytého pozorování jsou u tuto možnost připraveni. (Eriksen 2008: s. 41) Dle mého názoru mi při výzkumu takto citlivého tématu právě skryté zúčastněné pozorování umožnilo získání přímých dat, které vypovídají o tom, co lidé říkají a následně pak dělají. Pokud by věděli, že je zkoumám, tak by to určitě ovlivnilo jejich chování.

Murphy uvádí, že jedním z velkých kladů zúčastněného pozorování je to, že člověk může z interview získat přehled o normách a hodnotách lidí a potom může tím, že pozoruje jejich chování kontrolovat, jestli podle těchto ideálů žijí. To je věc, kterou společenští vědci spoléhající se na dotazníky jako primární zdroje svých dat nemohou udělat. (Murphy 2006: s. 221)

V rámci výzkumu jsem několikrát navštívila i jiné herny v Chocni pro získání širšího spektra dat. Během mého výzkumu jsem si vedla terénní deník, který jsem pravidelně plnila získanými informacemi a věcnými poznámkami k nim.

„Používají se relativně málo standardizované metody získávání dat. Hlavním instrumentem je výzkumník sám. Typy dat v kvalitativním výzkumu zahrnují přepisy terénních poznámek z pozorování a rozhovorů, fotografie, audio-a videozáznamy, deníky, osobní komentáře, poznámky, úřední dokumenty, úryvky z knih a všechno to, co nám přibližuje všední život zkoumaných lidí.“ (Hendl 2008: s. 52)

2.2. Kvantitativní výzkum

Jak uvádí Hendl: „Kvantitativní výzkum probíhá více strukturovaně a používá spíše deduktivní postupy vědecké metody. Soustředuje se na popis variability předem definovaných proměnných, které vymezují, co budeme pozorovat a zachycovat.“ (Hendl 2008: s. 63)

Kvantitativní část mého výzkumu byla v podobě *dotazníků*, které byly vyplněny převážně prostřednictvím internetového odkazu na stránky obsahující dotazník v období 29/01/2016 -16/02/2016. Tuto elektronickou formu jsem zvolila záměrně z důvodu nezkreslování/ neovlivňování získaných dat. Hazardní hráčství je poměrně citlivé téma a ne každý se k tomu dobrovolně rád přizná, že si občas/často zajde zahrát např. automaty. Tím pádem se mi tento způsob jevil jako nejlepší pro získání odpovědí a respondentům to zaručuje vyšší anonymitu. Myslím se, že pokud bych to s hráči vyplňovala osobně, neuváděli by tolik pravdivá data a docházelo by k ovlivňování respondentů výzkumníkem (jakožto obsluha baru/herny).

2.3. Etické hledisko

Jak uvádí Disman s rolí úplného participanta jsou spojené závažné etické problémy. Úlohou výzkumníka je rozumět a ne soudit. Je tedy povinen respektovat etická kritéria skupiny, kterou se rozhodl studovat, i když mimo hranice legality. (Disman 2002: s. 307) Etické hledisko mého výzkumu bylo poměrně komplikované, protože pro dosažení autentických dat jsem prováděla tzv. skryté zúčastněné pozorování v jedné z heren, aniž bych o tom účastníky informovala. Byla jsem totiž zaměstnaná

v jedné z provozoven jako obsluha baru a automatů, tak jsem v tomto směru byla dobře „skrytá“. Nechtěla jsem totiž, aby došlo k ovlivnění jejich chování tím, že by věděli, že jsou pozorováni. Na konci výzkumu jsem se to však snažila většině z nich oznámit a informovat je.

Samozřejmostí výzkumu bylo zaručení anonymity respondentů, jak z pozorování, tak z dotazníkového šetření. Při rozhovorech se zástupci měst jsem získala jejich ústní souhlas s uvedením jejich jmen a možné citace. Jednalo se o otázky týkající se přístupu města k hazardu, takže zde si myslím, že není nezbytné je anonymizovat.

Během výzkumu jsem se však setkala s morálními dilematy, protože pro mě bylo často velmi těžké přihlížet tomu, jak například Romští spoluobčané prohrávají v automatech své měsíční sociální dávky. Bohužel jsem jakožto obsluha baru a automatů toho moc udělat nemohla, i když jsem se snažila jim domlouvat, aby to nehráli a raději šli koupit třeba něco k jídlu pro rodinu, tak stejně pokračovali ve hře. Na druhou stranu jim majoritní společnost svým způsobem však nedává jinou možnost. Herny jsou pro ně téměř jediným sociálním prostorem, kde se setkávají a kde si vytvářejí určité postavení ve skupině.

Ve snaze se více přiblížit hráčům a porozumět jejich chování jsem si také párkrát zkusila zahrát automaty. Byla to pro mě nová zkušenost, ale žádný euforický pocit ani odreagování se u mě neprojevovalo. Spíše mi bylo líto těch peněz, které jsem vložila do hry a prohrála je, ale nebyly to žádné závratné částky do 200 Kč. Jako ukázka mi to stačilo a už jsem to pak znovu nezkoušela.

3. Praktická část

Na fenomén hazardního hráčství zde nahlížím jako na komplex, který je potřeba pochopit ve více rovinách. Cílem práce je porovnat situaci týkající se zejména výherních automatů v Chocni a ve Vysokém Mýtě a také odlišný postoj těchto měst v boji proti hazardu. Pro získání dat ohledně počtu automatů jsem použila informace dostupné na internetových stránkách Ministerstva financí a zároveň také vlastní výzkum.

Pro zjištění údajů týkajících se komunální politiky jsem si domluvila schůzku se starostou Chocně, tajemníkem přestupkové komise města Choceň a následně také se starostou Vysokého Mýta a dále jsem čerpala z úředních dokumentů dostupných na webových stránkách měst a z informací z lokálního tisku.

Nejprve se zaměřuji na komunální politiku, týkající se postojů zástupců měst k problematice hazardního hráčství, a také jak se snaží bojovat proti hazardu ve městě. Dále zkoumám tento fenomén v prostředí jedné z heren a jejich návštěvníků. Zajímám se také o motivaci hráčů ke hře hazardních her. Porovnání s Vysokým Mýtem jsem uvedla záměrně, abych názorně ukázala, jaké dopady na město může mít odlišný přístup k této problematice a i následné dopady na obyvatelstvo.

Ve svém výzkumu jsem si stanovila tyto *dvě hlavní výzkumné otázky*:

- 1. Jak se liší postoje zástupců měst Choceň a Vysoké Mýto k problematice hazardního hráčství? Jak bojují proti hazardu?*
- 2. Jak se projevuje fenomén gamblerství u hráčů v Chocni a jaké jsou jejich motivy k hazardnímu hraní?*

3.1. *Postoje zástupců měst Choceň a Vysoké Mýto k problematice hazardu ve městech.*

Jak se liší postoje zástupců měst Choceň a Vysoké Mýto k problematice hazardního hráčství? Jak bojují proti hazardu?

Tato výzkumná otázka se snaží popsat ekonomickou perspektivu a komunální politiku spojenou s problematikou hazardního hráčství v rámci zmiňovaných měst. Na základě polo-strukturovaných rozhovorů s představiteli obou měst, které se uskutečnily v následujících dnech: 15. 1. 2016 rozhovor se starostou města Choceň- Ladislavem Valtrem, 21. 1. 2016 rozhovor s tajemníkem přestupkové komise města Choceň, Michalem Markem a 3. 2. 2016 rozhovor se starostou města Vysoké Mýto, Františkem Jiráským¹⁶, jsem se snažila nalézt odpovědi na tuto výzkumnou otázku. Všechny výše uvedené rozhovory probíhaly v místě jejich úřadu a byly zaznamenávány na diktafon po předchozím souhlasu dotazovaných s nahráváním. Zástupcům měst byly pokládány v podstatě stejné otázky, ale měli volnost své odpovědi rozšířit o dodatečné informace týkající se tématu. Z uskutečněných rozhovorů vyšlo najevo, že jsou zde značně rozdílné přístupy k hazardnímu hráčství v obou městech. Nejprve jsem se snažila zmapovat situaci v Chocni a následně ve Vysokém Mýtě.

3.1.1. Porovnání situace ve městech Choceň a Vysoké Mýto

V Chocni se nachází celkem sedm podniků, ve kterých mají EHZ (elektronická hrací zařízení), a z nich tři podniky jsou herny. Provozní doby těchto heren se pohybují od odpoledních hodin až do hodin ranních. V hernách mají tlumené světlo

---

¹⁶ V následných citacích jednotlivých zástupců budu uvádět pouze jejich iniciály a datum rozhovoru.

a je zde celkově takové ponuré prostředí, takže zde člověk lehce ztratí pojem o čase. Dvě z těchto heren se nacházejí přímo na náměstí města, tudíž jsou lehce přístupné.

„Jako tajemník přestupkové komise vyhledávám ty lidi, co dluží peníze z přestupkového řízení, často je potkávám v těch hernách. Situace je taková, že z mého pohledu řada lidí to zkouší hrát a nějakým způsobem si jakoby vydělat, vyhrát peníze na živobytí. Zřejmě jim nedochází, že tento systém výherních automatů je nastaven tak, že nemůžou vyhrát (...) Takže situace je taková, že v Chocni je asi sedm nebo osm míst, kde jsou výherní automaty a víceméně se tam jedná o stejnou klientelu.“ (MM, 21. 1. 2016) Dle slov starosty Chocně je situace ve městě *„Stabilizovaná, nijak zvláštní ani mimořádná. Dle mého názoru není třeba ani mimořádných opatření ze strany města, nad rámec platných zákonů a navazující plošné regulace.“ (LV, 15. 1. 2016)* Těmito slovy okomentovali zástupci z města Choceň místní situaci. Je zde evidentní, že se v rámci Chocně názory poměrně liší.

Ve Vysokém Mýtě od 1. 1. 2012 vešla v platnost Obecně závazná vyhláška o zákazu provozování sázkových her, loterií a jiných podobných her na území města. Před tímto zákazem se ve městě nacházelo 9-10 heren, automaty v hospodách a počty EHZ se pohybovaly v řádu stovek (zatímco v Chocni se tyto počty pohybují „pouze“ v řádu desítek). Velká část těchto heren byla koncentrovaná zejména v centru města, což nebudilo zrovna dobrý dojem, protože s jejich výskytem byla spojená i kriminální činnost. Vlivem tohoto zákazu došlo ve městě k výraznému snížení počtu heren a tím pádem i EHZ. Jak uvedl starosta Vysokého Mýta „*K tomu utlumování těch heren docházelo postupně, protože on na to nebyl jednotný právní výklad. Takže víceméně se dá říct, že vloni skončili oficiální herny na území města. Samozřejmě byly tady tlaky od těch zájmových sdružení Spelos (...) a*

dokonce pán byl u nás na zastupitelstvu a přesvědčoval nás, že to je špatný rozhodnutí. Ale zastupitelstvo to v podstatě jednohlasně schválilo, že bude ta vyhláška přijata.(..) Já jsem hlasoval pro a ten názor jsem nezměnil a to co se stalo nebo jak se to dělo postupně a jak těch heren ubývalo, tak ubývalo i těch problémů tak mě to v tom utvrzuje proti hazardu.“ (FJ, 3. 2. 2016)

Starosta Chocně vyloženě pro **zákaz** není, ale spíše pro regulaci :, *Obecně nejsem zastávce žádných příkazů ani zákazů. Nebudu tedy patřit mezi iniciátory zákazů ani v případě hracích automatů, pokud je a bude provoz v mezích zákonů ČR. Z mého pohledu bych si ale dovedl představit potřebu např. nějaké územní regulace či dohledu“.* (LV, 15. 1. 2016) Naopak tajemník přestupkové komise by souhlasil se zákazem heren na území města Choceň. *„Já jsem se snažil to tady prosadit , aby se to nějak omezilo v Chocni nebo zakázalo. Víme, že Vysoké Mýto to má zakázané, Ústí to má zakázané, takže i vidíme, že se to sjíždí sem do Chocně. Nicméně je z toho nějaký příjem pro město, ten příjem není úplně nejmenší, byť to dělá 2-3 % ani ne z rozpočtu. Otázka zní, jestli by nebylo výhodnější tyhle peníze, které jsou z toho hazardu zkusit sehnat jiným způsobem?“* (MM, 21. 1. 2016)

Myslím, že to je trefná otázka, protože by se určitě dal najít nějaký jiný způsob, jak získat tyto peníze.

Situace v Chocni zřejmě ještě není natolik závažná, jako byla ve Vysokém Mýtě. Na druhou stranu to vedlo ke vzniku tzv. „černých heren“ ve Vysokém Mýtě. Dle serveru „<http://www.mapynelegalnihohazardu.eu/nelegalni-herny/>“ se ve Vysokém Mýtě nacházejí 2 nelegální herny (ul.Kláštevní 10, Voštica 85), ve kterých se jsou umístěné tzv. „kvízomaty“. Starosta o tom ví, že tam nějaké jsou, ale jako město se s tím zatím nesnaží nic dělat.: *“ My to zatím nevnímáme jako problém.*

Jestli tady jsou, tak to jsou řádově jednotky nebo možná jich je tady deset, já nevím, já tam nechodím, ale těch výherních hracích automatů tady byly řádově stovky, a prostě takové malé množství těch automatů/kvizomatů je pro nás jako zanedbatelný. Asi když by to narůstalo a byl by z toho nějaký větší problém, tak bysme to řešili.“ (FJ, 3. 2. 2016)

Co se týče zvýšené **kriminální činnosti** spojené s výskytem heren, tak starosta Chocně uvedl: *„Nemohu to tvrdit, pravděpodobně ano: provoz heren může znamenat zvýšená rizika kriminality. To ale neznamená, že když bychom tu či onu provozovnu zakázali, přesněji: vytěsnili jinam, že kriminalita zmizí“.* (LV, 15. 1. 2016) Tajemník přestupkové komise je toho názoru, že nemáme v Chocni jednoznačná data dokazující zvýšenou kriminální činnost, ale uvedl, že pokud by došlo k zákazu heren ve městě, tak by se to pak dalo s odstupem času statisticky zpracovat podle počtu spáchaných přestupků.

Vysoké Mýto je však důkazem, že se zákazem heren došlo ke snížení kriminální činnosti, jak řekl starosta Vysokého Mýta: *„V oblasti kriminality tam došlo k velmi výraznému poklesu těch problémů, takže my jsme z tohoto hlediska s tím maximálně spokojený a i třeba na společných jednání s Policií ČR s místním oddělením nebo s okresním ředitelem, je to vždycky kvitováno, že město tuhle vyhlášku přijalo. Byla nějaká a teď je o hodně nižší. Jsou k dispozici statistiky, jak státní policie, tak městské policie.“* (FJ, 3. 2. 2016)

V otázce ročního **příjmu města** z odvodu z Loterií a jiných podobných her a následného využití těchto peněz v jeho rámci se přístupy měst také lišily. V Chocni

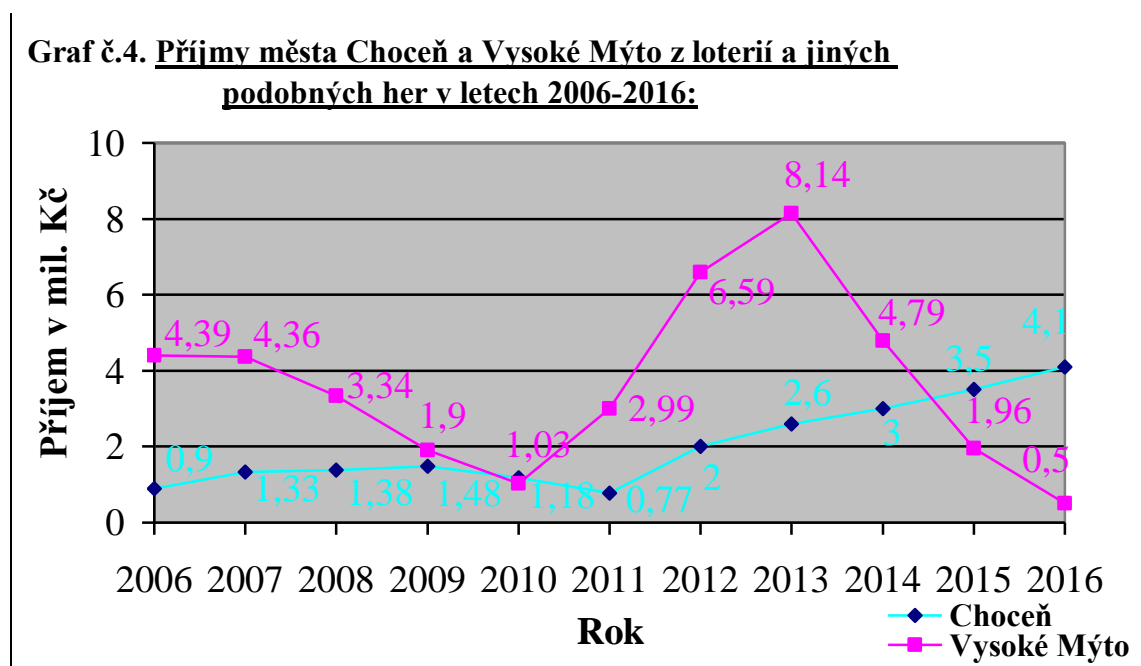
dle slov starosty „Celkový roční příjem ze všech odvodů a poplatků z loterií, hracích automatů atd. čítá v případě Chocně zhruba 4 mil. Kč. Zhruba třetina peněz je již při sestavování ročního rozpočtu alokována do grantů města pro různé zdejší zájmové a kulturní spolky a především pak sportovní oddíly. Zbývající část je pak zapojována do výdajů města dle potřeb daného roku“. (LV, 15. 1. 2016) Ve Vysokém Mýtě došlo vlivem zákazu ke snížení příjmu a v roce 2015 to byly necelé 2 mil Kč. Oproti Chocni starosta Vysokého Mýta uvedl, že „ty peníze byly normálně včleněny do příjmové stránky rozpočtu města bez dalšího určení. Neměli jsme žádnou zásadu, že bysme tyhle peníze konkrétně dali na sport nebo na prevenci kriminality nebo něco. Ne.“ (FJ, 3. 2. 2016)

Následující Graf č.4 (viz níže) zobrazuje **vývoj příjmů měst v posledních deseti letech**. Přesná data jsem získala z veřejně dostupných údajů na webových stránkách obou měst v sekci „rozpočet města“.¹⁷ V roce 2010 měly města téměř stejný příjem, ale pak ve Vysokém Mýtě dochází k rapidnímu nárůstu, kdežto v Chocni je tento nárůst pozvolný. V roce 2014 došlo ve Vysokém Mýtě ke zlomu a příjem se snížil o polovinu na 4, 795 mil. Kč a v Chocni byl příjem 3 mil. Kč. Je zde tedy znát, že ve Vysokém Mýtě vešla v platnost Obecně závazná vyhláška o zákazu výherních automatů, ale stále tam ještě nějaké byly, které měly povolení od ministerstva financí. V letošním roce téměř všem výherním hracím přístrojům již vypršela platnost těchto povolení a je to evidentní i na příjmu z loterií a jiných hazardních her města Vysoké Mýto, který činí již výše zmiňovaných 500 tis. Kč. V Chocni můžeme zaznamenat nárůst příjmu na 4 mil. Kč. Což je zřejmě také dáno tím, že v okolních městech (Vysoké Mýto, Litomyšl, Ústí nad Orlicí) došlo

---

¹⁷ <http://www.chocen-mesto.cz/> , <http://www.vysoke-myto.cz/>

k zákazu nebo omezení počtu heren a tím pádem jsou hráči „nuceni“ dojíždět někam jinam např. do Chocně. Na druhou stranu nelze jednoznačně říci, do jaké míry je to ovlivněno právě zákazy v okolních městech, protože příjmy Chocně narůstaly postupně (cca o 500 tis. za rok).

Zdroj: Rozpočty měst z webových stránek- <http://www.chocen-mesto.cz/> , <http://www.vysoke-myto.cz/>

Co vlastně vedlo radní Vysokého Mýta k úplnému zákazu heren? „ Rovina, kterou jsme tím sledovali byla bezpečnostní hlavně a sociální, protože mysleli jsme si a měli jsme k tomu i nějaké podklady k dispozici, že ty herny, kterých tady bylo poměrně velké množství a hlavně v centru města jich bylo hodně koncentrovaných, takže způsobují nějaký podíl kriminality takový tý drobný, ale i třeba trestných činů jako přepadení, loupež, krádeže ve sklepních kójích nebo takovýchle prostě záležitosti. A pak taky ten sociální dopad na ty rodiny byl podle nás velký. Náš odbor sociálních věcí a zdravotnictví to tak nějak viděl. Musím říct, že tomhle směru se to potvrdilo.“ (FJ, 3.2.2016)

V článku Orlického deníku ze dne 29.3.2015 uvedl Michal Zima, vedoucí finančního odboru města Vysoké Mýto následující : „*Naše vyhláška z roku 2011 provoz zakázala, ozývaly se potom některé hlasy vyzývající obnovit automaty, pokaždé ale město trvalo na tom, že zákaz platí. Víme o některých místech, že automaty zůstávají, to už ale neovlivníme. Před nedávnem jich snad mělo být asi tak sedmnáct, ale postupně mizí. Dříve jsme jako město získávali z automatů částku přibližně čtyři až pět milionů korun, město tím sice přichází o finanční prostředky a musí se podle toho zařídit, ale jako hlavní zůstává hledisko morální,*“¹⁸ Z tohoto tvrzení je zřejmé, že politický postoj k hazardnímu hráčství je ve Vysokém Mýtě poměrně jednotný a potvrzuje to, že zástupcům města jde více o hledisko morální (sociální dopady na rodiny), než o zisk peněz z loterií a jiných hazardních her.

Při porovnání situace v Chocni a ve Vysokém Mýtě spojené s hazardním hráčstvím, je bezpochyby zřejmé, že zákaz provozování sázkových her, loterií a jiných podobných her na území města Vysoké Mýto se stal účinným a s odstupem času je možné zaznamenat i snížení kriminální činnosti ve městě. S tímto zákazem došlo sice k poklesu příjmu města Vysoké Mýto z daní odváděných hernami, ale ve výsledku se jedná o nízké procento z celkového rozpočtu města. Na druhou stranu ubyly náklady na řešení problémů spojených s provozování heren, jakožto mzdy sociálních pracovníků, policistů a také pohonné hmoty. Jak uvedl v rozhovoru starosta Vysokého Mýta „*Myslím, že se to vyplatilo, ne finančně, ale to prostředí ve městě se zlepšilo.*“ (FJ, 3.2.2016)

---

¹⁸ Zdroj: http://orlicky.denik.cz/zpravy_region/hazard-se-ve-vysokem-myte-obnovovat-nebude-20150327.html

Ve Vysokém Mýtě lze zaznamenat, že vlivem zákazu se negativní dopady hazardu ve městě snížily a dalo by se říct, že jeho boj s hazardem se stal svým způsobem úspěšný. Došlo k zamezení dostupnosti heren a tím pádem i k prokazatelnému poklesu kriminality, která byla v jejich okolí častá. Naopak v Chocni se zřejmě k podobnému kroku radní zatím nechystají, ale je evidentní, že zde není úplně jednotný postoj k zákazu hazardu ve městě. Možná je to dané tím, že v Chocni není zase tak vysoké množství hracích přístrojů, jako tomu bylo ve Vysokém Mýtě před zákazem. Z mého výzkumu lze říci, že se význam regulace značně shodoval s následujícím tvrzením uvedeným v publikaci Hazardní hraní v ČR (kol. autorů, 2014: s. 7): „Obce regulují hazardní hraní v různé míře a podobách, což vede ke značným lokálním odlišnostem. Představitelé obcí se přitom dostávají pod tlak různých zájmových skupin, jako jsou občanští aktivisté, provozovatelé hazardních her, sportovní svazy a kluby, poskytovatelé preventivních a léčebných služeb atd. V obcích, jež k regulaci přistoupily, nastalo zlepšení v oblastech jako rušení veřejného pořádku v okolí provozoven, hraní dětí a mladistvých, hraní osob pobírajících sociální dávky, úroveň trávení volného času, vzhled veřejného prostoru, kulturní, sportovní vyžití, cestovní ruch a obecní infrastruktura.“

3.1.2. Seminář „Hazardování s hazardem“

V rámci svého terénního výzkumu jsem měla také možnost se zúčastnit odborného semináře s názvem „Hazardování s hazardem“ společně se starostou města Chocně a dalšími zástupci města, který se konal dne **4. 9. 2015** v Evropském školicím centru v nedaleké **Litomyšli**. Tento seminář byl pořádaný v souvislosti

s aktuálním děním v oblasti loterijního průmyslu a velmi diskutované novele Loterijního zákona a byl určen lidem, kteří se zabývají otázkou dopadu loterního průmyslu na region nebo je tato oblast zajímavá. Byla to pro mě jedinečná příležitost dostat se k aktuálním informacím týkajících se problematiky hazardu a také si vyslechnout názory jednotlivých přednášejících. Přednášejícími v Litomyšli byli: **Jan Bartošek**- předseda KDU-ČSL , **Ondřej Závodský**, **Karel Blaha**- ředitel odboru 34 ministerstva financí, **Viktor Mravčík**- Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti, **Petr Vrzáň**- zástupce profesního sdružení Spelos. Mezi zúčastněnými byli zástupci z měst: Jihlava, Olomouc, Letohrad, Litomyšl, Přelouč, Choceň, Ústí nad Orlicí.

Dne 19. března 2015 proběhla první akce zmiňovaného cyklu v Českých Budějovicích, které se zúčastnilo 55 zástupců místních samospráv a poskytovatelů loterijních systémů. Ve čtvrtek 26. března 2015 se uskutečnil další díl cyklu v Brně, na který se přihlásilo 40 zájemců o problematiku. Následně byl seminář pořádán 9. 2015 dubna v Ostravě, kde se sešlo 57 zástupců zainteresovaných stran. 25. června se pak dalšího semináře v Plzni zúčastnilo 35 zájemců o problematiku. V Litomyšli se sešlo celkem 38 účastníků semináře.

Ukázalo se tak, že se skutečně jedná o téma, které je pro řadu obcí a měst aktuální jak z hlediska společensky odpovědného postoje ke svým obyvatelům, tak pro jejich rozpočtovou politiku. Ačkoli se jedná o kontroverzní téma, čehož jsou dokladem i zdánlivě protichůdné názory jednotlivých přednášejících na semináři a směr následné diskuse všech účastníků. Je důležité zdůraznit snahu všech zúčastněných stran zaujmout společensky odpovědný postoj a hledat všechny dostupné cesty koexistence. Diskutovanými otázkami zde byly například boj proti

nelegálním hernám nebo význam prevence závislosti a řada dalších, které intenzivně prosazují nejen reprezentanti komunální politiky, ale také zástupci legální části hazardního průmyslu (např. Spelos).

Vzhledem k závažnosti problematiky a na základě prvního přínosného semináře konaného v Poslanecké sněmovně Parlamentu České republiky pod záštitou Jana Bartoška, místopředsedy PSP ČR a KDU-ČSL, lze považovat za důležité pokračovat v organizaci těchto odborných setkání také v dalších městech republiky.

Dle mého názoru je to také příležitost, jak dostat tuto problematiku do širšího povědomí obyvatel a zajistit tak i větší informovanost. Je potřeba se více věnovat osvětě , prevenci a včasné informovanosti populace.

3.2. Projevy fenoménu gamblerství u hráčů v Chocni

V této části se snažím odpovědět na druhou výzkumnou otázku: „Jak se projevuje fenomén gamblerství u hráčů v Chocni a jaké jsou jejich motivy k hazardnímu hraní?“ K tomu mi posloužila kombinace dotazníkového šetření zaměřeného na hráče v Chocni a okolí a také jsem provedla terénní výzkum-zúčastněné pozorování v jedné z heren v Chocni. Při sběru dat v terénu ohledně důvodů ke gamblerství jsem se hráčů ptala na gamblerství obecně, jakou hru hráč preferuje a na důvody, proč ji hraje. Nejdříve se věnuji výsledkům z dotazníkového šetření a následně se snažím na základě získaných dat z terénu přiblížit herní prostředí v Chocni a motivy hráčů navštěvující hernu.

3.2.1. Výsledky dotazníkového šetření

Celkem **28 respondentů** ve věku 20 – 56 let vyplnilo dotazník týkající se hazardního hráčství. Jedná se tedy pouze **ilustrativní vzorek** a tudíž tyto výsledky nelze nijak generalizovat. Odkaz na dotazník jsem posílala převážně respondentům žijícím v oblasti Choceňska, abych dosáhla dokreslení místní situace týkající se fenoménu hazardního hráčství.

Jedná se o 25 mužů a 3 ženy, jejichž **vzdělání** bylo u 7 respondentů středoškolské bez maturity, 17 respondentů středoškolské s maturitou a 4 respondenti s vysokoškolským vzděláním.

Věk	Muž	Žena
	Počet	Počet
20 - 25 let	9	2
26 - 30 let	6	1
31 - 40 let	7	0
41 - 50 let	0	0
51 - 56 let	3	0
Celkem	25 mužů	3 ženy

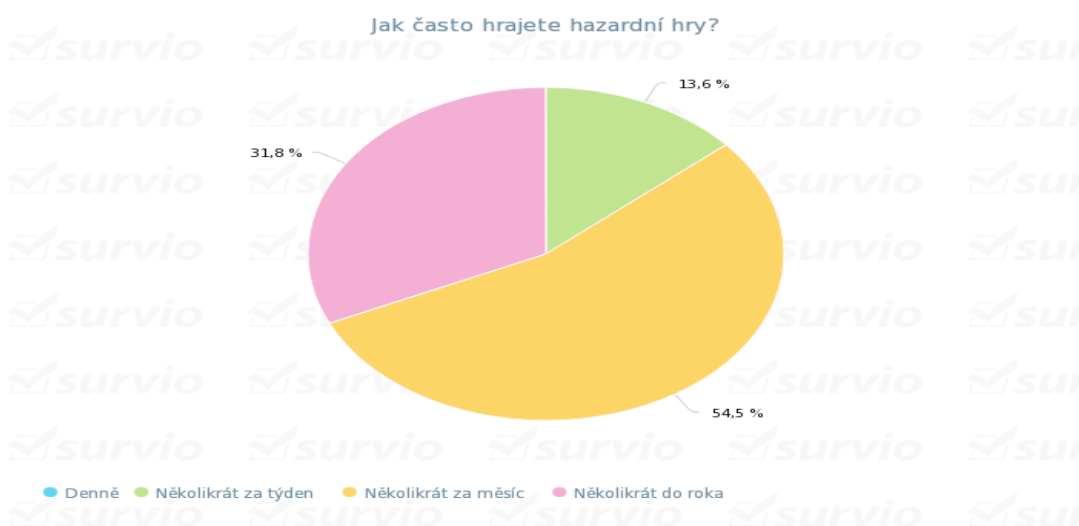
Tabulka č. 3 Věk+ pohlaví respondentů

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření, 2016

3.2.2. Četnost hraní hazardních her

10 respondentů hraje hazardní hry pouze několikrát do roka. 13 respondentů hraje hazardní hry několikrát za měsíc. 4 respondenti hrají hazardní hry několikrát za týden. Pouze jeden respondent uvedl, že hraje hazardní hry denně. Lze konstatovat, že téměř většina mých respondentů jsou spíše příležitostnými hráči a pouze 5 respondentů hraje několikrát týdně.

Graf č.6 Četnost hraní hazardních her

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření, 2016

3.2.3. Oblíbené hazardní hry

Mezi oblíbené hazardní hry respondentů patří karetní hry (např. poker) následují výherní hrací přístroje a sportovní sázky, ruleta je oblíbená pouze u 4 respondentů a překvapivě jen jeden uvedl on-line hazardní hry. Mezi položku Jiné dva respondenti uvedli on-line poker.(viz. níže Graf č. 5)

Graf č. 5 Oblíbené hazardní hry respondentů

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření, 2016

3.2.4. Motivace hráčů

Motivy pro hraní hazardních her jsou různorodé a může být více než jeden důvod, proč lidé „gamblejí“. Ve vztahu k designu dotazníku je důležité si uvědomit chápání důvodu jako „být společenský“, protože může maskovat nepřeborné množství dalšího chování nebo pocitů je důležité při pokusu o přesně změřeni důvodů pro hazardní hry. Některé studie spíše používají možnost jako "Je to příležitost se socializovat" k zachycení sociálních důvodů pro hraní hazardních her a u P. Bindeho se tato oblast řadí do oblasti motivu sociální odměny.

Pro svůj kvantitativní výzkum motivace hráčů k hraní hazardních her jsem použila Gambling Motives Questionnaire, dále jen GMQ od autorů Sherry Stewart a Martina Zacka z roku 2008, kteří vytvořili tento dotazník s 15-ti bodovou škálou,

který je adaptací původního Drinking Motives Questionare. Zaměřuje se na tři hlavní faktory motivace:

1. Zvládání (vnitřní, snížení negativních emocí)
  2. Vylepšení (vnitřní, zvyšování pozitivních emocí)
  3. Sociální motivy (vnější, pozitivní posilovací motivy ke zvýšení sociální afilace).
- (Stewart, Zack, 2008)

Zvolení GMQ dotazníku mi přišlo jako vhodný způsob zjištění motivace hráčů v kvantitativní části výzkumu, protože se jedná o krátký a stručný nástroj, který zachycuje hlavní motivy pro hraní hazardních her. Avšak vzhledem k tomu, že tento dotazník byl původně aplikován na důvody k pití alkoholu, tak je pravděpodobné, že zde nejsou zahrnuty všechny motivy k hraní hazardních her

Hlavním opomenutím se zdají být důvody vztahující se k penězům, výzvě, učení, setkávání se s lidmi a nebo únik od reality. Naopak motivy jako „způsob oslavy“ a „je to něco, co dělám při zvláštních příležitostech“ se jeví jako vhodnější důvody, proč lidé pijí alkohol, než proč hrají hazardní hry. Z tohoto důvodu jsem ve svém dotazníku přidala zvláště ještě jednu otázku týkající se přímo motivů pro hraní hazardních her (viz. Tabulka č.5)

V následující Tabulce č. 4 jsou uvedeny důvody, proč někteří lidé hrají hazardní hry (viz. Stewart, Zack, 2008) a respondenti měli za úkol zaškrtnout vyhovující odpověď, jak často oni hrají z uvedených důvodů. V tabulce jsou jednotlivé důvody již rozděleny do třech podskupin motivace po pěti důvodech. GMQ hodnotí frekvenci hraní hazardních her pro každý z 15ti důvodů.

Tabulka č.4 Četnost důvodů respondentů pro hraní hazardních her

Důvod	Nikdy	Občas	Často	Vždy	Celkem*
Motivy vylepšení					
3. Mám rád/a ten pocit	7	17	3	1	54
6. Je to vzrušující	4	18	6	0	58
9. Šance vyhrát	3	13	5	7	72
12. Je to zábava	0	12	12	4	76
15. Cítím se tak dobře	14	12	2	0	44
Sociální motivy					
1. Způsob oslavy	19	8	1	0	38
4. Protože většina přátel hraje, když jsme společně	14	12	2	0	44
7. Být společenský	19	7	2	0	39
10. Je to něco, co dělám při zvláštních příležitostech	15	12	0	1	43
13. Společenské setkání se stává více příjemným	15	12	0	1	43
Motivy zvládnutí					
2. Relax/odpočinek	10	10	7	1	55
5. Zapomenout na své starosti	22	6	0	0	34
8. Cítím se víc sebevědomě a sebejistě	21	4	2	1	39
11. Pomáhá mi to, když jsem nervózní nebo v depresi	24	4	0	0	32
14. Rozveselení, když mám špatnou náladu	19	9	0	0	37

*Celkem- součet relativní četnosti, která byla hodnocena od 1 do 4 (1=nikdy, 2=někdy, 3= často, 4= vždy) Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření, 2016

Z údajů uvedených v tabulce č.4 je zřejmé, že celkově výrazně převažují motivy vylepšení, následují sociální motivy a dále zvládnání. Nejčastějším důvodem hraní hazardních her je pro zábavu, šance na výhru a že to je vzrušující.

Jak uvádí P. Binde motiv šance na výhru je u každého hráče, v případě mého výzkumu to byl až druhý nejčastější motiv a pouze 3 respondenti nehrají nikdy z tohoto důvodu.

Důvody ke hraní hazardních her jsem rozdělila na základě 3 faktorů uvedených u autorů (Stewart, Zack: 2008) do 3 okruhů motivace:

- **Motiv vylepšení** – motivem hraní je **zvýšit pozitivní emoce**

U mých respondentů převažuje tato motivační oblast. Všichni respondenti hrají z důvodu, že je to pro ně zábava, alespoň občas. Následuje motiv šance na výhru, u kterého pouze 3 respondenti nikdy nehrají z tohoto důvodu. Z důvodu pocitu vzrušení nikdy nehrají 4 respondenti. Z důvodu, že mají rádi ten pocit hraje celkem 21 respondentů. 14 respondentů nikdy nehraje z důvodu, že se tak cítí dobře. U hráčů s převažujícími motivy vylepšení jsou charakteristické rysy vysoká impulzivita, vyhledávání senzace a pocit vzrušení ze hry.

- **Sociální motivy- zvýšení sociálního začlenění .**

Motivační faktory spojené se zvýšením sociálního začlenění jsem zaznamenala u mých respondentů jako druhé nejčastější, avšak ne nějak vysoké. 19 respondentů nikdy nehraje z důvodu, že to je způsob oslavy a také nehrají z důvodu být společenský. Společnou činnost s kamarády jako důvod hazardního hraní společnou činnost s kamarády uvedlo 14 respondentů.

Hráči s převažujícími sociálními motivy nehrají z důvodu regulování jejich emocí, namísto toho hrají pro sociální začlenění (zábava s přáteli).

- **Zvládání** – motivem hraní hazardních her je **snížení negativních emocí**

Z uvedených dat od respondentů se ukázalo, motivační oblast, která bere hraní hazardních her, jako způsob snížení negativních emocí je u nich velmi nízká. Nejčastější z důvodů ke hraní z tohoto okruhu motivace je relaxace a odpočinek, pro některé respondenty je to ještě důvod, že se tak cítí sebejistě.

Hráči s převažujícími motivy zvládání (snížit negativní emoce) jsou charakterizováni zvýšeným stupněm deprese, neurotismu, nespavosti a úzkosti.

Myslím si, že výsledná rozdílná frekvence motivačních faktorů je daná tím, že můj vzorek respondentů nehral hazardní hry tak často a tak se u nich některé motivy ještě nemusely projevit.

3.2.5. Místo hraní hazardních her

Respondenty **nejčastěji navštěvovaným místem** pro hraní hazardních her jsou herny (71,4 % respondentů) a druhým nejčastějším „místem“ je internet- on- line hraní (53,6 % respondentů), následuje kasino (35,7 % respondentů) a restaurační zařízení (32,2 % respondentů). Myslím, že tento výsledek není nijak překvapivý vzhledem k tomu, že v Chocni a blízkém okolí se žádné kasino nevyskytuje a převažují tady herny. Akorát je celkem paradoxní, že v otázce oblíbenosti on- line hraní byl pouze jeden respondent, který ji uvedl jako oblíbenou, ale 15 respondentů zde uvedlo, že „tam“ hraje hazardní hry.

Abych zohlednila i další motivy z teoretické části, tak jsem se respondentů zeptala přímo na jejich motivaci ke hraní hazardních her. Pro více než polovinu je zábava motivem pro hru, dalším motivem jsou peníze, následuje motiv odreagování a soutěžení.

Tabulka č.5 Další motivy respondentů ke hraní hazardních her

Motiv	Počet respondentů
Zábava	16
Peníze	14
Odreagování	10
Útěk od reality	2
Soutěžení	6
Společenský kontakt	5

Takže se mi zde potvrdilo, že pro respondenty je opravdu nejčastějším motivem zábava a také se projevila finanční motivace, která v GMQ byla opomenuta.

3.2.6. Alkohol a hraní hazardních her

Co se týče **konzumace alkoholických nápojů** během hraní hazardních her, 50 % respondentů uvedlo, že při hraní vždy pijí alkohol, 39,3 % respondentů jej během hry konzumuje pouze občas a 10,7 % respondentů uvedlo, že během hraní hazardních her nepijí alkoholické nápoje. Konzumace alkoholu se řadí mezi rizikové faktory přispívající k rozvoji škodlivého hráčství u jedince. Ze zúčastněného pozorování mohu potvrdit, že mnozí návštěvníci provozovny si ve střízlivém stavu výherních automatů pomalu ani nevšimli, ale jakmile si dali

například 2-3 piva, tak se u nich odbouraly morální překážky a šli tzv. „zkusit štěstí“. Je to dané také tím, že ve všech provozovnách se alkoholické nápoje prodávají. Alkohol je obecně považován za spouštěč rizikového chování, nejen co se týče hraní hazardních her, ale celkově.

3.2.7. Společenské hledisko

Pouze 3 respondenti uvedli, že hrají hazardní hry sami, ale 13 jich uvedlo jak kdy a 14, že pouze s kamarády. Zde se ukazuje, že pro většinu je ta společenská dimenze důležitá a hráčů „samotářů“ zde mnoho není. Jak bylo zmíněno v teorii P. Bindeho, pro mnohé je společenská dimenze důležitá a gambleří víc než, kdyby měli hrát sami, což se mi potvrdilo.

Postoj mých respondentů k regulaci počtu hracích automatů byl poměrně jednoznačný. 15 (54 %) respondentů by souhlasilo s jejich zákazem, 9 (32 %) respondentů je pro regulaci a pouze 2 (7 %) respondenti nesouhlasí se zákazem a 2 (7%) respondenti nevědí.

U otázky týkající se měsíční částky, kterou utratí za hazardní hry nejvíce respondentů (15) odpovědělo, že utratí částku v rozmezí 0-500 Kč, 4 respondenti odpověděli 501 – 1000 Kč, 7 respondentů zaškrtnulo rozmezí 1001-2500 Kč a jeden respondent uvedl částku 60 000 Kč.

3.3. Herní prostředí v Chocni

V této části práce se snažím, co nejpodrobněji popsat společenský fenomén hazardního hráčství v Chocni na základě studie sociálního chování komunity. Gamblerské prostředí vytváří socio-kulturní svět, který sám o sobě lidi přitahuje. Zaměřuji se zde na prostředí jedné z heren a jejich návštěvníků, které zde chápu jako specifickou sociální skupinu, u které analyzuji prožívané zkušenosti s hazardním hraním a jejich motivaci k hraní a také mezilidské vztahy ve skupině. Nejprve zde nastíním charakteristiku zkoumané komunity a její hlavní rysy jakožto věk, gender, atd.

Hernu navštěvovaly téměř všechny věkové kategorie, od hráčů ve věku 18 let až po hráče v důchodovém věku kolem 60-70 let. Převažovala však kategorie hráčů ve věku 20-30 let. Pro mě bylo poměrně překvapivé zjištění, že hazardní hry se stávají oblíbené i u seniorů. Běžně jsem se setkávala s tím, že mladiství to zkusili si jít zahrát, ale po kontrole občanského průkazu byli vykázáni z prostor herny.

Otázka týkající se genderového složení hráčů hazardních her potvrdila předchozí výzkumy, které uvádí, že hraní hazardních her již není pouze výsadou mužů, jak bývá mnohdy prezentováno, ale dochází zde nárůstu podílu žen. Ve zkoumané komunitě byla zhruba jedna čtvrtina žen. Tento nárůst podílu žen a seniorů mezi hráči může být ovlivněn zejména dostupností hazardních her. Jak uvádí ve své práci Vacek: „Zvýšení dostupnosti s sebou přináší zvýšení podílu exponované populace, která hazardní hry hraje, zvýšení výdajů na hazardní hry

a změny v demografické skladbě hráčů (z hlediska pohlaví i věku – vyšší podíl žen a osob staršího věku mezi hráči).“ (Vacek 2014, str. 15)

V publikaci Hazardní hraní v ČR (kol. autorů, 2014: 121) uvádí : „Jedním z nejpálčivějších sociálních dopadů hazardního hraní je prohlubování nerovnosti mezi bohatými a chudými skupinami obyvatel“.

Jak se zúčastněným pozorováním ukázalo, že mezi častými návštěvníky herny jsou zejména lidé z nižších příček sociální hierarchie, kteří nemají zrovna vysoké příjmy. Hazardní hra se pro ně zdá být rychlým a jednoduchým způsobem zbohatnutí. Bohužel tomu tak ve skutečnosti není, pokud se jim podaří nějakou částku vyhrát, většinou ji vkládají zpět do hry s vidinou většího zisku. Ve výsledku jsem pak byla svědkem, jak celou výhru opět prosázeli a nezbyla jim ani koruna. Toto může být způsobené jejich vztahem k penězům a nízké finanční gramotnosti. Často to jsou totiž lidé, kteří pobírají sociální dávky a tak je pro ně hodnota peněz pro ně jiná, než kdyby si tu částku měli vydělat. Tuto skutečnost mi potvrdil i tajemník přestupkové komise města Choceň. *„z mého pohledu řada lidí to zkouší hrát a nějakým způsobem si jakoby vydělat, vyhrát peníze na živobytí. Většinou, co jsem zaznamenal já, tak jsou to lidi, kteří mají nižší vzdělání. Tudíž jim zřejmě nedochází, že tento systém výherních automatů je nastaven tak, že nemůžou vyhrát jo.“ (MM, 21. 1. 2016)* Na druhou stranu jsem se však také setkala s hráči, kteří neměli vysoké příjmy a byli schopní hrát i sázku ve výši 1000 Kč. Naopak je tu druhý extrém, u kterého mohou vysoké příjmy vést ke snižování zábran a racionálnímu vnímání hodnoty peněz, což může směřovat k riskantním sázkám. *„ Pro mě je lepší, když peníze nemám!“* Uvedl hráč, který se hraním automatů dostal do finančních potíží, při kterých mu hrozila i exekuce a to určitě není jediný,

kterého toto postihlo v důsledku gamblerství. Jeden hráč v herně mi řekl: „ *Hraju to pro zábavu, hrát automaty pro peníze se nedá*“.

3.4. Komparace poznatků z terénu s teorií P.Bindeho

V této části práce se snažím o shrnutí hlavních motivů hráčů, které jsem zjistila ze svého terénního výzkumu (pozorování + neformální rozhovory) a konfrontuji je s modelem P. Bindeho, ze kterého vycházím v teoretické části této práce.

Kvalitativní výzkum mi zároveň pomáhá objasnit tyto motivy a poskytuje k nim více podrobností a příklady z terénu. Zároveň uvádím i některé další motivy, se kterými jsem se během výzkumu setkala.

- **Sen o trefení jackpotu**

Sen o trefení jackpotu byl také popsán jako vzrušující pocit vzhledem k předpokládanému dopadu na život hráče v případě velké výhry. Hraní hazardní hry poskytlo příležitost hráči snít o tom, co by se dalo udělat s výhrou. Zaznamenala jsem rostoucí zájem o hraní výherních automatů, když na nich jackpot byl v řádech desítek tisíců. Bylo zajímavé sledovat řetězovou reakci mezi hráči, když jeden řekl, že jde zkusit vyhrát ten jackpot, že musí každou chvíli padnout, tak se postupně přidávali i další hráči a také to šli zkusit.

- **Sociální odměny- socializace , soutěžení, okázalost**

Herny jsou některými hráči z mého výzkumu viděny jako místa, kde se mohou setkat s přáteli a případně si tam i nové přátele vytvořit. Změna v životních

okolnostech např. odloučení od partnera bylo také citováno jako motivace k tomu jít do herny. Jak mi jeden hráč řekl: „ *Je to lepší než, kdybych seděl doma sám*“. Jiný hovořil o gamblerství jako „ *večer pryč z domu a od dětí*“ a bral to jako možnost se vidět se svými přáteli. Mohu tedy potvrdit, že u některých hráčů gamblerství slouží jako cesta socializace s ostatními, jak uvádí Binde.

- **Intelektuální výzva- zlepšování dovednosti**

Hráči, kteří se věnovali sportovnímu sázení a pokeru to brali jako koníček a to zejména kvůli dovednostem a znalostem, které mohly být využity pro tento druh hazardní hry. Hráči mají za to, že v tomto případě mají větší možnost kontrolovat a ovlivnit výsledek a tím pádem i případnou výhru. Berou to také jako výzvu někoho porazit, ať bookmakera nebo spoluhráče na pokeru. A tím si také zvyšují své sebevědomí v případě úspěchu.

- **Šance vyhrát**

Naděje na velkou výhru byla důležitou motivací pro hazardní hry a lze ji propojit s níže uvedeným motivem úniku tj. v myšlence, že hazardní hry by mohly mít za následek získání dostatku peněz na vyřešení problémů, před kterými hráč utíká. Ostatní hráči si jednoduše pomysleli, že je velká výhra učiní šťastnými. Je zajímavé, že jeden hráč používá hraní hazardních hry, konkrétně poker jako jeho hlavní příjem a je schopen žít z peněz, které tímto způsobem "vyhrál".

Důvody pro hazardní hry byly spojeny s **finančním ziskem**. Šance na výhru byla motivací k hazardním hrám a pro některé byl důvod rozšířen o to, že existuje potencionální velká výhra z malého výdaje (např. loterie šťastných deset) .

Hazardní hry jsou hráči často také viděny jako relativně snadný způsob, jak vydělat peníze.

S šancí vyhrát je však spojené také „získávání ztrát“. To znamená, že se hráč snaží získat zpět peníze, které prohrál hraním hazardních her. Tímto způsobem se hráč může lehce dostat do finančních potíží. Sama jsem se stala svědkem situace, kdy hráč opakovaně hrál na jednom automatu s cílem, získat zpátky peníze, které na něm prohrál. S klesající možností hráče na výhru vložené částky zpět však u něj rostla agresivita, kterou si několikrát vybil úderem nebo kopnutím do automatu.

- **Únik**

Hazardní hry u některých hráčů sloužily k úniku od každodenního stresu a starostí (například pracovní problémy), stejně jako od významných životních událostí (například úmrtí v rodině). Příkladem je hráč, který mi řekl, že začal hazardu holdovat pravidelně kvůli problémům ve svém pracovišti. Hazardní hry mu uvolnily pocity stresu a myslel si, že bude mít dostatek peněz, aby již nemusel pracovat. Zde můžeme vidět návaznost na teorii velkého vítězství viz. **Binde- sen o trefení jackpotu.**

Další hráč začal chodit do herny pravidelně, aby se vyhnul emocionální a fyzické zátěži při péči o svou ženu. Chodil do herny pozdě večer, když jeho žena spala a byl to jediný čas, který měl sám pro sebe. Později si našel přátele v herně, a to ho povzbudilo k tomu tam chodit častěji, protože si měl s kým promluvit. Navíc, během toho hraní pil alkohol, což ho podporovalo v tom, aby zůstal déle, a proto utratil více peněz hazardem. Jedná se o další spouštěcí mechanismus vedoucí ke zvýšené hazardní aktivitě, který diskutuji v předchozí kapitole (3.2.6.).

V případě provedeného dotazníkového šetření měl motiv úniku nejnižší četnost (viz. Tabulka č.4). Což mi přijde poměrně zajímavé zjištění, protože během terénního výzkumu se mi tento motiv jevil celkem častý.

- **Místo, kam jít po práci**

Herny byly také viděny jako místa, kam jít po práci, zejména pro ty, kteří pracovali v gastronomii nebo ve fabrikách a skončili práci v pozdních nočních hodinách.

Herny v Chocni mají otevřeno minimálně do půlnoci, jedna herna má dokonce do šesti do rána.

Hraní hazardních her (konkrétně automatů) bylo použito i jako způsob, jak dostat zpátky svého partnera po předešlé hádce. Jeden hráč uvedl, že jedním z důvodů, proč hrál automaty, že byl po hádce s jeho partnerkou. Hazardní hra byla jeho "forma odplaty", protože věděl, že se to jeho partnerce nelíbí, když hraje.

Závěr

V této práci jsem si kladla za cíl analyzovat fenomén hazardního hráčství, což jak se ukázalo, nebylo úplně jednoduché k výzkumnému uchopení. Pro přiblížení tématu jsem nejprve zabývala teorií her a jejich historickým vývojem. Dále jsem se zaměřila na motivaci hráčů ke hraní hazardních her. Z výsledků dotazníkového šetření jsem zjistila, že téměř u většiny mých respondentů byla motivací hlavně zábava a šance na výhru. V tomto bodě je třeba nicméně kriticky odlišit podvědomé touhy a uváděné odpovědi respondentů. To jsem měla možnost porovnat během svého pozorování. Z hlediska motivačních faktorů dle P. Bindeho u hráčů z mého kvalitativního výzkumu převažovala motivace o trefení jackpotu/velké výhry, následovala socializace a soutěžení a pro některé hráče to byl způsob úniku před realitou.

Herní průmysl a s ním spojené hraní hazardních her v posledních 20 letech nabývá na popularitě. Od počátku 90. let dochází v České republice k legitimizaci loterií a jiných hazardních her a generuje se z toho zdroj příjmu pro stát. V roce 2014 bylo sázejícími vloženo do hry neuvěřitelných **138,1** mld. Kč, zároveň 106,7 mld. Kč bylo sázejícím vyplaceno na výhrách. Jedná se tedy o oblast, která má poměrně výrazný ekonomický vliv a to i zprostředkovaně směrem k samosprávám (od místní až po celostátní úroveň) a legislativní úrovni (vliv lobbingu v PČR například).

Cílem práce bylo také porovnat, jak se liší postoje zástupců měst Choceň a Vysoké

Mýto k problematice hazardního hráčství a jak bojují proti hazardu?

V devadesátých letech obě města začínala v podobných sociálně ekonomických podmínkách. Postupem času se nicméně obecný přístup samosprávy v obou městech diametrálně rozlišil. Zatímco ve Vysokém Mýtě byl nastolen restriktivní kurz (omezení herního průmyslu ve městě), v Chocni došlo naopak k udržení liberálního přístupu k problematice.

Ukázalo se, že zákaz provozu loterií a jiných podobných her ve Vysokém Mýtě se stal účinným a jeho vlivem došlo ve městě k významnému snížení kriminální činnosti (spojeného s touto problematikou) a zlepšení celkového prostředí ve městě ve smyslu sekundárních socioekonomických vlivů. Rozhodnutí pro regulaci hazardu zde bylo jednohlasné i přes to, že se zájmové sdružení Spelos snažilo odradit zastupitele a vedení města od zákazu.

V Chocni se zatím žádná regulace neplánuje, pokud taková regulace nebude plošně legislativně upravena státem – míněno směrem k větší restrikci. Jako pozitivum je zde znatelný nárůst příjmu do městského rozpočtu z odvodu daní z heren, což je zřejmě dáno také tím, že v okolních městech je hazard již regulovaný a tak hráči jezdí do Chocně. Zejména v souvislosti s druhou lokalitou se zde zřetelně projevila dobrá dopravní dostupnost mezi oběma městy, která přesunula část zejména patologických hráčů z Vysokého Mýta do Chocně, což lze zjistit při rozhovorech s lidmi z dané oblasti.

Obecně lze získávání dat z terénu k této problematice označit jako poměrně obtížné a to jednak z důvodu určité sociální uzavřenosti skupiny respondentů, ale i provozovatelů a také citlivosti daného tématu. V tomto směru jsem měla trochu

výhodu, protože jsem v jedné z provozoven pracovala, tak to pro mě bylo o něco méně obtížné proniknout „do terénu“. Na základě provedených šetření a následné analýzy lze konstatovat že :

- Restriktivní lokální politika samosprávy v této oblasti přináší praktické pozitivní efekty (snížení kriminality a zlepšení sociální oblasti).
  - Část hazardních hráčů se přesouvá do geograficky nejbližší přijatelné destinace.
  - Pozitivní vývoj po restrikci v jedné lokalitě se neprojevuje automaticky pozitivně (stejným způsobem) i v lokalitě druhé, geograficky blízké.
- Důvody jsou dva: 1. Výběr daní 2. „Lobbing“ firem herního průmyslu z oblasti .

Cílem práce bylo proniknout do specifického hazardního prostředí a popsat jej ze všech relevantních perspektiv, což se i přes výše uvedené obtíže podařilo a byly shromážděny poměrně zajímavé informace, na základě kterých bylo možné vyslovit některá zobecnění. Dovoluji si tvrdit, že se mi podařilo splnit cíle práce.

Seznam použité literatury:

- Binde, Per. Gambling Across Cultures, International Gambling Studies, June 2005, Vol.5, No.1, 1-27, [online] Available at:
<http://www.informaworld.com/smpp/content~content=a714023594~db=all~order=page> [cit. 2016-01-26]
- Binde, Per. Why People Gamble, International Gambling Studies, Vol. 13, No. 1, 81-97, 2012),[online] Available at:
<http://dx.doi.org/10.1080/14459795.2012.712150> [cit. 2016-01-26]
- Caillois, Roger. Hry a lidé, Nakladatelství studia Ypsilon, 1998, 215 s., ISBN 80-902482-2-5
- Disman, Miroslav. Jak se vyrábí sociologická znalost: příručka pro uživatele, Praha: Karolinum, 2008, 374 s., ISBN 978-80-246-0139-7
- Dzik, B. Between consumption and investment: A new approach to the study of the motivation to gamble. Journal of Gambling Issues. 2006; s.17
- Eriksen, T., H.: Sociální a kulturní antropologie, Praha: Portál, 2008, 408 s. ISBN: 978-80-7367-465-6.
- Goffman, Erving. Interaction Ritual: Essays on Face-toFace Behavior, New York , 1967 , s. 159
- Griffiths, Mark. Problem Gambling in Europe: An Overview, 2009, v českém jazyce vydal Úřad vlády České republiky, 2013, Přehled problémového hráčství v Evropě, 94 s. , ISBN 978-80-7440-085-8

- Horáček, Michal. *Habitus hazardního hráče*, Nakladatelství Lidové noviny, 2012, 364 s. , ISBN 978-80-7422-187-3
- *Koncepční rámec škodlivého hráčství*, 2013, Úřad vlády České republiky, 90 s., ISBN 978-80-7440-084-1
- Mravčík, V., Černý, J., Leštinová, Z., Chomynová, P., Grohmannová, K., Licehammerová, Š., Ziegler, A., Kocarevová, V. *Hazardní hraní v České republice a jeho dopady*. Mravčík, V. (Ed.). , 2014 , Praha: Úřad vlády České republiky, 214 s.
- Mrkvička, J.: *Člověk v akci: motivace lidského jednání*. 1. vyd. Praha: Avicenum, 1971. 184 s. ISBN: 08-030-71
- Murphy, Robert F., *Úvod do kulturní a sociální antropologie*. Sociologické nakladatelství Praha, 2006, 268 s., ISBN 80-86429-25-3
- Nešpor, Karel. *Už jsem prohrál dost*. Praha: Sportpropag, 2006, 96 s.
Dostupné z: <http://drnespor.eu/addictcz.html>. [cit. 2016-01-26]
- Prunner, Pavel. *Psychologie gamblerství aneb Sázka na štěstí*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008, 273 s., ISBN 987-80-7380-074-1
- Roznerová, T. 2014. *Hazardní hráčství a jeho dopady - kvalitativní výzkum patologických hráčů*. Univerzita Karlova v Praze.
- Stewart, S. H., Zack, M. Development and psychometric evaluation of a three-dimensional Gambling Motives Questionnaire. *Addiction*, 103, p 1110–1117, 2008 [online] Available at:
https://www.researchgate.net/publication/5301125_Development_and_psychometri

c_evaluation_of_a_three-dimensional_Gambling_Motives_Questionnaire [cit. 2016-05-20]

- Vacek, Jaroslav. Identifikace a řešení rizik spojených s hraním hazardních her. Úřad vlády České republiky, 2014. 67 s. ISBN 987-80-7440-102-2

Další zdroje:

- Historie herního průmyslu [online] dostupné z: <http://www.uhpcr.cz/herni-prumysl/historie/> [cit. 2015-05-20]
- Historie hry kostky, [online] dostupné z: <http://www.sazej.com/casino/hry/kostky-hlavni-stranka/historie/> [cit. 2015-05-17]
- Historie hazardního hráčství, [online] dostupné z: <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/224836/gambling/255571/History> [cit. 2015-05-17]
- Historie rulety, [online] dostupné z: <http://www.sazej.com/casino/hry/ruleta-hlavni-stranka/historie/> [cit. 2015-05-17]
- ¹ Historie hracích automatů [online] dostupné z: <http://www.sazej.com/casino/hry/hraci-automaty-hlavni-stranka/historie/> [cit. 2015-05-17]
- Výklad pojmu motivace: http://wiki.rvp.cz/Knihovna/1.Pedagogicky_lexikon/M/Motivace [cit. 2016-01-23]
- Hazard ve Vysokém Mýtě: http://orlicky.denik.cz/zpravy_region/hazard-se-ve-vysokem-myte-obnovovat-nebude-20150327.html [cit. 2016-03-12]
- Ministerstvo Financí – Loterie a jiné podobné hry: <http://mfcf.cz> [cit. 2016-01-18]

Seznam příloh:

Příloha č.1 : Otázky do polo- standardizovaného rozhovoru se zástupci měst

Otázky pro Ladislava Valtra:

- 1. Jaká je podle Vás situace v Chocni, co se týče hazardních her- zejména výherních automatů?*
- 2. Jaký je Váš postoj k zákazu hracích automatů?*
- 3. Jaký je roční příjem města z provozu hracích automatů?*
- 4. Jak jsou tyto peníze následně využívány v rámci města?*
- 5. Myslíte si, že je v souvislosti s provozem heren zvýšená kriminální činnost?*
- 6. Snaží se město nějakým způsobem zamezit tomu, aby nehráli automaty lidé, kteří pobírají sociální dávky?*
- 7. Jaký je Váš názor na chystanou novelu Loterijního zákona?*

Fenomén hazardního hráčství

Dobrý den,

v rámci své diplomové práce týkající se tématu hazardního hráčství bych Vás ráda požádala o zodpovězení několika otázek. Věnujte mi, prosím, několik minut svého času pro vyplnění následujícího anonymního dotazníku. Budu Vám moc vděčná a pomůže mi to.

Děkuji.

Lenka Šimková

Jak často hrajete hazardní hry?

- Denně
- Několikrát za týden
- Několikrát za měsíc
- Několikrát do roka

Jaká je Vaše oblíbená hazardní hra?

- Ruleta
- Karetní hry
- Výherní hrací přístroje
- Sportovní sázky
- Loterie
- On-line hazardní hry
- Jiná (prosím, uveďte jaká)

Napište vlastní odpověď

Zbývá **100** znaků

**Níže jsou uvedeny důvody, proč někteří lidé hrají hazardní hry.
Uveďte, prosím, jak často hrajete z každého následujícího důvodu.**

1. Jako způsob oslavy.

- Nikdy
- Občas
- Často
- Vždy

2. Relax/ Odpočinek

- Nikdy
- Občas
- Často
- Vždy

3. Mám rád/a ten pocit

- Nikdy
- Občas
- Často
- Vždy

4. Protože je to, co většina mých přátel dělá, když jsme společně.

- Nikdy
- Občas
- Často
- Vždy

5. Zapomenout na své starosti.

- Nikdy
- Občas
-

Často

Vždy

6. Je to vzrušující.

Nikdy

Občas

Často

Vždy

7. Být společenský.

Nikdy

Občas

Často

Vždy

8. Cítím se víc sebevědomě a sebejistě.

Nikdy

Občas

Často

Vždy

9. Šance vyhrát

Nikdy

Občas

Často

Vždy

10. Je to něco, co dělám při zvláštních příležitostech.

Nikdy

Občas

Často

Vždy

11. Pomáhá mi to, když se cítím nervózní nebo v depresi.

- Nikdy
- Občas
- Často
- Vždy

12. Je to zábava.

- Nikdy
- Občas
- Často
- Vždy

13. Společenské setkání se stává více příjemným.

- Nikdy
- Občas
- Často
- Vždy

14. Rozveselit se , když mám špatnou náladu.

- Nikdy
- Občas
- Často
- Vždy

15. Cítím se tak dobře.

- Nikdy
- Občas
- Často
- Vždy

Hrajete hazardní hry na těchto místech?

Restaurace

- Ano
- Občas
- Ne

Herna

- Ano
- Občas
- Ne

Kasíno

- Ano
- Občas
- Ne

On-line

- Ano
- Občas
- Ne

Pijete během hraní hazardních her alkohol?

- Ano
- Ne
- Občas

Hazardní hry hrajete nejčastěji

- Sám/a
- S kamarády
- Jak kdy

Co je pro Vás nejčastějším motivem pro hraní hazardních her?

- Zábava
- Peníze
- Odreagování
- Útěk od reality
- Soutěžení
- Společenský kontakt
- Jiný

Napište vlastní odpověď

Zbývá **100** znaků

Souhlasíte se zákazem hracích automatů?

- Ano
- Ne
- Nevím
- Jsem pro regulaci

Kolik měsíčně utratíte za hazardní hry?

- 0 - 500 Kč
- 501 - 1000 Kč
- 1 001 - 2 500 Kč
- Více (prosím, uveďte částku)

Napište vlastní odpověď

Zbývá **100** znaků

Pohlaví:

- Muž
- Žena

Kolik Vám je let?

Napište číslo

Zbývá **20** znaků

Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

- Základní
- Středoškolské bez maturity
- Středoškolské s maturitou
- Vysokoškolské